



GRUDA

VSEBINA:

Vinko Bitenc: Bajtarjeva hči. — Lj.: Veličasten praznik kmetijske mladine. — Dr. I. Rosina: Naši kmetijski mladini v opomin. — Gobec Radovan: Ob slovesu. — Jože Lavrič: Spomini iz tjetništva. Pesem koscev in žanjic. — Iz dijaških vrst. — Poskusi iz naših vrst. — Kotiček za dekleta. — Organizacija. — Dopisi — Za zabavo in smeh. — Listnica uredništva. — Uganke.

*

Celoletna naročnina za „Grudo“ znaša Din 30.—
Za dijake in vojake Din 20.— V podrobni prodaji posamezna številka Din 3.—

Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 13.440.

*

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Pražakova 8/I.

*

Urejuje: Marija Novakova, Linhartova ulica 20
Telefon 33-46

*



Jugoslovanska
banka

„SLAVIJA”

v Ljubljani,
Gosposka ul. 12

Telefon št. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Osijek, Novi Sad in Split.

Za naš

naj se kupujejo naši domači
proizvodi:

prašek za pecivo, vanilin - sladkor,
rumenilo in pudring praški znamke „ADRIA”



V 24 urah

barva, plisira in kemično čisti obleke, klo-
buke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovra-
tnike, zapestnice itd. Pece, suši, monga
in lika tovarna

JOS. REICH, Ljubljana

ERJAVEC FRANC

trgovina usnja - Ljubljana, Stari trg 11

Stalna zaloga tu- in inozemskega usnja
po najugodnejših cenah. Zaloga kopit, vseh
čevljarskih potrebščin, prvovrstna turstov-
ska mast. Spec. izdelovanje gornjih delov

Priporoča se modna trgovina

**T. EGER
LJUBLJANA**

Sv. Petra cesta št. 2



Najboljši

v materialu

in
lepih opremah

so edino

Adler in Gritzner

šivalni stroji in kolesa za dom in obrt,
pletilni švicarski stroj

Dubied

Ugodni plačilni pogoji — pouk brez
plačen samo pri

Josip Petelinc,
Ljubljana

KOTLARKA D. Z. O. Z.

Gregorčičeva 5, Ljubljana



Izdelovanje vseh vrst kotlov za žganjekuho,
brzoparilniki bakreni in pocinkani. Kotli za
pranje in štedilnike, filtri za vino in olje,
pločevinaste črke in avtomati za kruh.

(Preje nova Jugometalija).

Postrežba točna.

Cene nizke.



Priporočam svojo z najmodernejšimi stroji opremljeno

knjigoveznicu in črtnico
trgovskih knjig

Sprejemam v delo vsa v knjigo-
veško stroko spadajoča dela

Anton Janežič,

knjigoveznica in črtnica trg. knjig

Ljubljana,

Florjanska ulica št. 14

Zastave, trakove in ves pripadajoči pribor izdeluje in dobavlja

Zavod za umetno vezenje

I. NEŠKUDLA

LJUBLJANA, Pražakova ulica 8 (vogel Miklošičeve ceste)

Pri preprosti in najbogatejši izdelavi najboljša kakovost in brezhibna izvedba. Najnižje cene, najugodnejši pogoji. Popravila in prenovitve zastav in trakov se izvršijo strokovnjaško, trpežno in po najnižjih cenah. Izvolite zahtevati ponudbe in vzorce.

Julija Polajnko

izdelovanje klobukov, slamnikov in modistarija

LJUBLJANA

Stojnica Sv. Jakoba trg

Peči Peči

„Lucifer“

so najboljše

Industrija emajlnih izdelkov

**„Adana“
Bulo & Co**

Ljubljana — Mirna

Napisi, hišne tablice,
krajevne table i. t. d.

Kresal Pavel

družba z o. z.

slikarstvo

pleskarstvo

črkoslikarstvo

se priporoča

ROZNA DOLINA 4/IV.

pri Ljubljani.

Delo solidno. Cene nizke.

JAKOB FLIGL

DEDIČI

LJUBLJANA

RIMSKA CESTA 2 — GREGORČICEVA 5.

Najstarejša kleparska delavnica, stajbni krovce, galanterijski in umetni klepar, instalacija vodovodov, modernih kopalnic, stranišč in drugih sanitarnih naprav. Napeljava in popravitev strelovodov.

Prosimo vse one

naročnike, ki niso

še poravnali na-

ročnino, da naka-

žejo čimpreje vsaj

Din 15.— za pol

leta.



BUDDHA

čajne mešanice

so najboljše

TEA IMPORT

LJUBLJANA

Večna pot 15

Telefon 2626

Brzojavi Timport



K I P I
R E L I J E F I
O R N A M E N T I
C E R K V E N A I N
S T A V B N A D E L A
U M E T N I K A M E N
O K V I R I I T D.

M A V Z O L E J I
G R O B N I C E
N A G R O B N I
J A V N I
S P O M E N I K I
O G R A J I C E
V A Z E I T D.

U K L E S A V A N I E
I N Z L A T E N J E
N A P I S O V
P O R C E L A N S K E
S L I K E
S V E T I L I K E
P O P R A V E I T D.

FRANJO KUNOVAR

KAMNOSEŠKO-KIPARSKO PODJETJE

POKOPALIŠČE SV. KRIŽ

LJUBLJANA

Prevzamem vsa slikarska dela
kakor tudi renoviranje kape-
pelic, cerkva. Izdelu-
jem po naročilu vsake
vrste umetniške sli-
ke ter sprejemam
tudi vse slike
v popravila.

se priporoča

LUDOVIK SLAPAR

slikar

Ljubljana

Ižanska cesta 20

MR. BAHOVEC



PLANINKA
ZDRAVILNI
ČAJ

„PLANINKA“ ZDRAVILNI ČAJ

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, slabotno delovanje čreves, napihovanje, obolenje mokračne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen.

Vzpodbuja apetit in izborna učinkuje pri arteriosklerozi. Zahtevajte v lekarnah samo pravi „Planinka“ zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po Din 20.— z napisom proizvajalca:

LEKARNA MR. LEO BAHOVEC

LJUBLJANA
Kongresni trg



GRUDA

M E S E Č N I K Z A K M E T S K O P R O S V E T O

6.

JUNIJ 1932

X.

Vinko Bitenc:

Bajtarjeva hči.

Zgodba kmetskega dekleta. (Dalje.)

„Preklemana punca, pa kar na tihem jo pobriše.“

Vzel je ključ z mize in ga vtaknil v hlačni žep.

„I, dolgčas je dekletu, ko te ni nikoli doma,“ ga je ošvrknila krčmarica s pogledom na Lojzeta.

„Dam še pol litra, Lojze?“

„Le!“ je kratko odvrnil Lojze. Sedel je mrk in zlovoljen, glavo je podpiral z rokama.

„Daj še meni!“ je porinil Anže frakelj pred krčmarico. Ta je pogledala moža, ki je pri sosedni mizi kvartal s kmeti. Mož je prikimal. Krčmarica je odšla s kozarcem k omari.

„Tak res misliš oditi, Lojze, v tisto daljno Ameriko? Kaj te je pa tako iznenada prijelo? Hudiča, kaj je tvoj stari res na zemljo prirastel?“

Anže se je pridušil in jezno zamahnil z roko po zraku. Lojze ga je pogledal izpod čela.

„Me ne obdrži nobena reč več doma! Oče so trmastí po eni strani, jaz pa po drugi. Pa se dajmo! Bom le videl, kdo bo preje odnehal.“

Krčmarica je postavila vino in žganje na mizo. Lojze je natočil in ga v dušku zvrnil kozarec.

„Za Ančko mi bo pa hudo, oče. Škoda punce! Samo da bi eno besedo privoščila, tisto, ki si jo želim, pa ne grem nikamor. Če bi imel Ančko, mi ni mar za grunt, ki ga oče za tavžent hudičev ne spuste iz rok. Delal bi, garal, pa če bi šel za hlapca v hribe. Vidite, oče, toliko mi je za Ančko.“

Anžetu se je videlo že na dvoje. Kar naenkrat je postal ginjen, pa ga je spet popadla togota.

„Eh, Lojze, kar nič ne maraj! Kaj bi lazil po tistih čudnih krajih, ko pa se ti doma ponuja zemlja. Le počakaj, bom že Ančko pripravil do pokorščine, če ne zlepa, pa zgrda!“

Baranta

Te svoje besede je Anže hotel potrditi z udarcem po mizi, pa mu je Lojze prestregel roko. Bil je tudi že nekoliko vinjen. Anžetove besede so ga razkačile in zdaj je on udaril po mizi.

„Oče, ste že pozabili na obljubo, da Ančke ne boste več pretepali? Zavoljo mene jo ne boste! Zmenila sva se, da lahko posekate v našem gozdu nekaj smrek. To pa ne bo držalo, če Ančke ne pustite pri miru! Dekle naj naredi, kakor sama hoče. S silo ne boste opravili ničesar, oče.“

Anže je kar umolknil. Debelo je zijal v Lojzeta. Njegov obraz mu je plesal pred očmi. Nenadoma pa je bilo več obrazov, vsi so si bili enaki, vsi so se pačili in se mu režali. Tudi Anže se je zasmeljal, na vse grlo.

Z glavo je opletal zdaj na levo, zdaj na desno.

„Vrag naj te zastopi, Lojze! Enkrat praviš tako, drugič tako; pa za ženo bi jo rad, Ančko. Jaz sem njen oče, jaz imam pravico nad njo. Dobil jo boš, Lojze, tu moja roka.“

Pomolil je roko čez mizo, pa mu je omahnila. Z jokavim glasom je nadaljeval:

„Moje Ančke pa že ne dam kar vsakemu pritepenču; nak, tega pa ne! Je ne dobiš zlepa take gospodinje, kakor je naša Ančka. Mrkonov je ne bo imel, to pa rečem, da ne!“

Lojze je vstal izza mize, prijel je Anžeta za roko. „Oče jaz grem. Častno besedo mi dajte oče, da z Ančko ne boste več grdo ravnali. Ali mi obljubite?“

Anže ga je tresel za roko, mu jo stiskal in od same pijanske ginjenosti malodane jokal.

„Obljubim, obljubim! Oh, naša Ančka, saj jo imam rad, samo svoje glava je deklina. Pa me zdraži, veš, Lojze. No, če pa ti rečeš — pa naj bo tako. Že greš, Lojze? Brez zamere, no pa lahko noč!“

Lojze je plačal in odšel. Krčma se je polagoma praznila. Nekateri so se odpravili v cerkev k polnočnici, drugi pa domov.

Božični zvonovi so peli in vabili.

Anže je ostal sam v zakajeni gostilniški sobi. Bil je, kakor po navadi zadnji krčmarjev gost. Kinkal je za mizo in se prepiral sam s seboj.

Krčmarica ga je gledala zlovoljno. Krčmar je prisedel k njemu.

„Anže“, je dejal. „Kaj pa ti pravzaprav misliš, a?“ Anže je dvignil kimajočo glavo in se začudil.

„Kaj? Kaj da jaz mislim? Hudiča mislim, kosmatega! Mislil sem pa že, da bi bilo dobro, če bi tebe, Zgonc, vrag odnesel, naravnost v pekel! Izmozgavaš nas, poštene ljudi, s tisto prokletu tvojo brozgo. Trda je ta beseda, vem, pa je pravična. Nismo bajtarji za smeti, o ne!“

Krčmarju je udarila kri v lica. Pa se je premagal in požrl zbadljivko.

„Vprašam te, Anže, kaj misliš z dolgovi? Koliko časa te bom pa še čakal za denar?“

Anže se je zagnal pokonci, da se je zamajala miza in so odleteli po tleh kozarci. Zgrabil je za stol in ga hotel vreči proti krčmarju. Še o pravem času ga je ta prestregel.

„Prokleti cigan, oderuh!“ je kričal Anže. „Ti boš mene tirjal za denar, kaj? Ne veš, da bo Mehačev Lojze postal moj zet in ti bom takrat vrgel tiste kristuže naravnost v gobec!“ Jezik se mu je začel zapletati, opotekel se je do peči in se zvrnil na klopi.

„Tega pa ne v naši hiši,“ se je zadrla krčmarica, „da bi kdo razbijal in klel! Mrha, to je v zahvalo, da dan za dnem žreš na upanje. Pa sveti večer je nocoj — kar domov se mi spravi, takoj!“

Krčmar je stal blede kakor zid.

„Bom videl, ali bom dobil svoj denar, ali ga ne bom! Če mi po novem letu ne odšteješ tistega, kar sem ti posodil na hišo, te dam advokatu. Potem bo pa šla tvoja bajta, še premalo bo!“

„Bodi tiho, pa ne draži ga še bolj,“ je šepnila krčmarica možu. Obrnila se je k Anžetu:

„Na, tu imaš klobuk, pa pojdi domov, Anže. Ančke nimaš doma, bajta je sama, lahko kdo kaj pokrade.“ Posadila mu je klobuk na glavo in mu pomagala zlesti na noge.

Anže se je spet pomiril.

„Saj grem, že grem, je godrnjal. „Zdaj te poznam dodobra, Zgonc! Moja bajta ti diši, kanalja! Ampak tvoja ne bo, jo rajši zažgem, to ti povem! O, grem, grem!“ Opotekajoč se, je dosegel vrata, jih odprl in se splazil skozi.

„Križ božji, saj bi res kmalu kaj naredil!“ je dejala krčmarica možu, se prekrižala in zaklenila vežne duri.

Krčmar ni odgovoril. Zamahnil je z roko, stopil za vrata in prešteval bele črtice, napravljene s kredo.

Anže se je gugal proti domu. Nad hribom je zasijala luna. Megla se je spuščala nad vasjo. Nekje se je zmotil petelin in zapel.

Anže se je zasmejale.

„Hahaha! Petelini pojo, jaz pa jo maham domov. Počakajte, nocoj bodo še drugi petelini skakali po strehi! Bom jaz že pokazal temu prekletemu oštirju!“

Pijane misli so mu begale po glavi, silno je bil razžaljen radi krčmarjevih besed.

„Ne bo imel moje bajte, tisto pa že ne... zažgem jo, še nocoj jo zažgem.“ Peklenska moč zavžitega alkohola ga je držala popolnoma v oblasti. Mrazilo ga je. Roke si je bil vtaknil v žep. V enem je obtipal žveplenke, v drugem ključ. Domislil se je, da Ančke ni doma.

Za hip se mu je zjasnilo v glavi. Neki notranji glas mu je velel:

„Kaj si ob pamet, Anže? Svojo hčer boš spravil v nesrečo in sebe. Brez strehe bosta oba, zdaj, v tej mrzli zimi!“

Pa je bila moč alkohola večja. Anžetu so se spet zameglile misli, drvele mu po glavi liki hudournik. Obstal je, majal se sredi ceste in mislil.

„Ančka bo tako kmalu mlada Mehačka. Počemu nam bo bajta, ki je itak že krčmarjeva? Zgonc pa se ne bo pasel na mojih žuljih. Ne bo se! Zažgem, kar sedajle zažgem.“

Prizibal se je do bajte. Okna so bila razsvetljena. Na sveti večer ne sme biti tema po hišah.

Majhnega hleva se je držala šupa, kjer je bila nametana stelja. Anže se je približal in zvelkel žveplenke iz žepa.

„V steljo, med listje podtaknem; tam bo gorelo, da bo veselje. Bajta pa se bo itak sama vnela. To bo kres, Zgonc, hahaha!“ Divja strast, da bi videl, kako bo gorelo, mu je plula po žilah. To in pa duhovi od žganja so storili svoje, da Anže v tistih trenutkih res ni bil pri pravi pameti. Z grozno spačenim obrazom, s peklenskim veseljem v srcu je vtaknil gorečo vžgalico v listje. Ugasnila je. Prižgal je drugo. Tudi ta je ugasnila.

„Prekletó!“ je zaklel Anže.

Prižgal je tretjo in podtaknil.

„Tu imaš bajto, Zgonc!“

Listje je zagorelo, plamen se je obliznil po visokem kupu in mahoma objel streho.

Anže je stal kakor prikovan in gledal. Da bi zbežal, mu ni prišlo na um. Preveč je bil pijan in kakor omamljen od maščevalne strasti.

Od Mehačeve hiše je pritekel Lojze. Ravno se je pripravljaj, da odpre vrata, ko je zapazil, da se pri Anžetu nekaj sveti. Spustil je kljuko in v diru odhitel tja.

„Saj ste znoreli, Anže!“ je zakričal. V upravičeni jezi je lopnil starca okrog ušes, da se je zvrnil v sneg. Tam je Anže mahoma pozabil, kaj se godi okoli njega. Zaspal je in zasmrčal.

Lojze je zgrabil dolgo preklo in začel tolči z njo po listju, ter ga zmetavati narazen. S tem pa je le pripomogel ognju do zraka in plameni so švignili še višje. Že so se vnemali leseni tramovi šupe. Lojze je uvidel, da sam ne opravi ničesar. Bil je trobentač pri gasilcih. Po bliskovo je bil doma, pograbil rog in pričel trobiti po vasi tisto znano žalostno pesem.

VIII.

Pri fari je bilo plat zvona.

Ljudje v cerkvi, ki je bila natlačeno polna, so se jeli plašno spogledovati med seboj.

„Gori!“ je šel šepet med množico v cerkvi. Vsakogar je navdala skrb za dom, za hišo. Trumoma so vrel iz cerkve. Nazadnje je ostalo v klopih samo še nekaj starih ženic in otrok, ki so čakali na sklep polnočnice.

Vse je hitelo v smer, kjer je krvavordeče žarelo nebo. Ugibali so, kje bi mogel biti požar.

„V Podgori bo“, so sklepali po večini.

Nekateri so zavili po bližnjici, na stransko pot. Med temi sta bila tudi Ančka in Tone, držeč se za roke. Ančka je vsa trepetala.

„Tone, tako se bojim. Čudne slutnje so me obhajale med mašo. Kaj pa če bi naš oče...“

Ni še izgovorila, ko je pritekel nasproti nekoliko slaboumni Puklarjev hlapec. Na ves glas je zakričal: „Anžetova bajta gori!“

In je drvel naprej. Kakor krohot pošastnih bitij je odmeval njegov klic v tiho noč.

Ančka bi se bila kmalu sesedla, da jo ni ujel Tone z rokami.

„Jezus Marija!“ je krčevito zaihtela in se spustila v dir. Tone je dirjal za njo.

Vsa upehana sta pridvela do doma. Tone se je pomešal med ljudi, ki so se najmanj iz treh vasi zgrinjali okrog prizorišča. Ančka je sklenila roke in zavpila: „Marija, še to me je moralo zadeti!“

Delala si je pot med gručami. Ljudje so se ji umikali. Ženske so jo glasno pomilovale. Planila je v vežo. Ta je bila polna ljudi, med njimi dva orožnika. In med orožnikoma je stal, bleđ, prepaden, s sklonjeno glavo njen oče.

„Oče — vi!“ je s skoro nečloveškim glasom kriknila Ančka. Bilo ji je, kakor bi jo nekdo s kolom udaril po glavi; zamigljalo ji je pred očmi in onesveščena se je zrušila na tla. Dve ženski sta jo odnesli v sobo, položili jo na klop in jo močili z vodo, dokler se ni zavedla.

Požar je pojenjaval. Spretnim gasilcem se je posrečilo omejiti ogenj tako, da so rešili celo polovico hlevske strehe. Streha šupe, stelja in različno orodje, ki je bilo v šupi, je zgorelo popolnoma. Samo ožgani tramovi so še tleli. Za bajto samo je bila torej nevarnost odstranjena. Zato tudi niso pričeli nositi pohištva iz hišnih prostorov.

Na vrtu pod drevesi je bila privezana krava, ki je žalostno mukala. Prašiča, ki se je neznansko drl, sta zvezanega držala dva moška. Kure so frfotale po snegu in kokodajskale.

Mehačev Lojze je ves črn in premočen hodil okoli pogorišča, ukazoval to in ono.

„Sreča, da ni vetra“, je pravil. „Če ne bi šla tudi bajta.“

Poklical je domačega hlapca.

„Jože, spravi kravo in prašiča v naš hlev. Pa kure polovite po vrtu, fantje, in jih odnesite k nam na gredé.“

Po dvorišču so stale široke luže od curkov brizgalne, pa tudi od snega, ki se je topil na strehi. Iz kupov pepela, od začrnelih tramov se je samo še kadilo. Ljudje so se razhajali. Ostali so le še gasilci in nekateri drugi.

Tone se je stiskal ob deblu jablane in zrl proti razsvetljenim oknom bajte. Kako rad bi šel noter, k Ančki, da bi jo v tej grozni nesreči tolažil! Pa si ni upal, ali bolje: ni smel! Pa tudi to bi ga ne oviralo, če bi ne pomislil, da bi njegova bližina spravila Ančko pred vaščani v zadrego. Žalosten, pobit se je okrenil in odšel proti domu.

V sobi sta orožnika zasliševala Anžeta. Med navzočimi je bil tudi krčmar Zgonc. Pravil je kako je Anže žugal v gostilni, da bo zažgal bajto.

Anže, ki je sedel top in brezčuten, je nenadoma planil in se zakrohotal.

„Ni res, ti si zažgal, lopov, oderuh! Gospodje, ta je zažgal mojo bajto, oštir Zgonc jo je zažgal!“

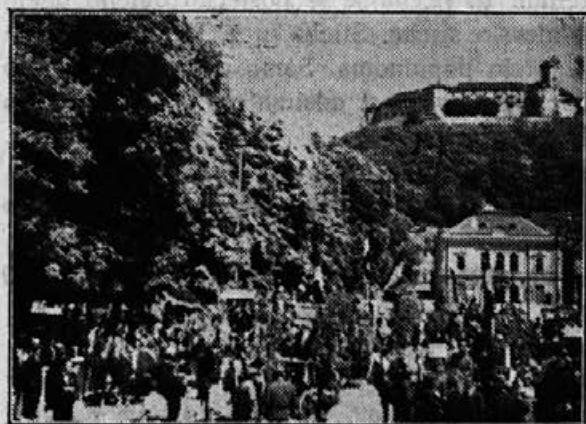
Krčmar je besno skočil proti njemu, orožnika sta ga zadržala in mirila.

(Dalje prihodnjik.)

Veličasten praznik kmetske mladine.

Uspešno prosvetno in kulturno - politično udejstvovanje kmetske mladine. — Slovenska kmetska mladina neomajna v svoji državotvorni zavesti. — Odločna obsodba zlorabljanja simbolične zelene barve. — Slikovita povorka. — Nad deset tisoč udeležencev na kmetskem prazniku v Št. Vidu izkazuje čast kmetskemu delu. — Razvitje prapora „Zveze kmetskih fantov in deklet“. — Velika tekma koscev.

Primerjajoč prvi praznik kmetske mladine, ki se je vršil v Beričevem v juniju lanskega leta, z letošnjim praznikom, moramo le z veseljem ugotoviti, da so se vrste kmetsko-mladinskega gibanja podesetorile, prosvetno in kulturno-politično udejstvovanje pa zaneslo v sleherno slovensko vas. S tem je pokret kmetske mladine postal odločilne važnosti v življenju slovenskega kmetsko - delavskega ljudstva.



Zbirališče povorke na Kongresnem trgu.

Letošnji občni zbor „Zveze kmetskih fantov in deklet“ združen s tekmo koscev za prvenstvo naše banovine, ki se je vršila v nedeljo 12. t. m., je predstavlja mogočen praznik kmetsko-delavske mladine, ki je manifestirala za čast svojega kmetskega dela, za svojo slovensko kulturo ter odločno in trdno izpovedala, da je in hoče zmiraj biti

iskrena in državotvorna. V zgodovini kmetskega pokreta ostane ta praznik nepozaben, obenem pa bo kmetsko mladino vzpodbujal, da v započetem delu vztraja, da pribori kmetsko-delavskemu človeku ono mesto in ono veljavnost, ki mu v človeški družbi pripadata.

Kmetska mladina zboruje.

Velik kmetsko mladinski praznik je otvoril občni zbor „Zveze kmetskih fantov in deklet“. Dvorano hotela „Loyd“ so zborovalci napolnili do zadnjega kotička, predvsem 80 delegatov „Društva kmetskih fantov in deklet“, ki so zastopali 24 društev, ter ostala kmetska mladina iz vse Slovenije. Posetili pa so zborovanje tudi odlični predstavniki naroda, zastopniki oblasti in mnogih gospodarskih in kulturnih ustanov.

Zborovanje je otvoril Zvezin predsednik tov. Ivan Kronovšek, ki je iskreno pozdravil delegate in številno kmetsko mladino ter odlične goste:

ministra tov. Ivana Pucelja, g. Kerševana, direktorja policijske uprave, narodne poslance iz najjužnejših delov naše države, vojvodo Jovana Dovezinskega, Stamenka Stošiča iz Krive Palanke, Todorija Soparevića iz Kotora, Gavra Miloševića iz Cetinja in domače nar. poslance tov. Milana Mravljeta, dr. S. Rapeta in tov. Antona Klinca, zastopnike številnih ustanov, ravnatelja „Zveze slovenskih zadrug“ tov. Frana Trčka, zastopnika „Kmetijske Prosvete“ dr. S. Goljarja, ljubljanske sokolske župe g. Čotarja, „Soče“ tov. Iva Sancina nač. v p. in mnoge druge.

V svojem nadaljnem poročilu je prečital pismo ljubljanskega župana dr. D. Puca, ki je želel kmeti mladini mnogo uspeha v njenem plemenitem stremljenju. Zatem je ugotovil, da se je Zvezino delovanje v zadnjem času razveseljivo razmahnilo, vrste kmetско-mladinskega pokreta silno pomnožile. Pozove vso navzočo mladino, da v svojem idealnem započetem delu vztraja za vsako ceno.

Pozdravni govori.

Viharno pozdravljen, je minister tov. Ivan Pucelj v svojem nagovoru poudarjal važnost močne organizacije kmetijskega ljudstva ter složnega dela.

V tem pogledu je bil do zadnjega časa kmetijski stan najbolj zanemarjen. „Vam, mladina, je v čast in je vaša zasluga, da se je med slovenskim kmetom začela širiti organizacijska misel. Vselej, ko prihajam k vam, vidim v vas jamstvo neomajne in trdne volje, da hočete prosvetiti vas, jo kulturno in gospodarsko dvigniti. Potrebno je, da se zgane naša vas ter da se dvigne politična moč našega kmetijskega naroda. V vašem delu vidim za to trdno jamstvo. In v tem znamenju vas pozdravljam.“



Tov. Alojzij Avsec razvija prapor.

Narodni poslanec g. Gavro Milošević je nato pozdravil zbor v imenu Črne gore. Selo je bilo nam vse. V selu leži nacionalna zavest in največji zgodovinski dogodki so bili oni, ki so jih izvršili naši seljaki. Na vas leži, da ustvarite močno organizacijo, s katero lahko vzdržimo vso borbo. Proti rušilcem naše enotne države bomo nastopali skupno v strnjjenih vrstah. Živela naša lepa Slovenija!

Narodni poslanec g. dr. Stane Rape je zboru izročil pozdrave ministra g. dr. Kramerja, ki je žal zadržan in se ni mogel udeležiti zborovanja.

Občinski svetnik g. Čotar je pozdravil zbor v imenu ljubljanske sokolske župe. Sokolstvo bo vedno korakalo skupno v enotni falangi s kmetско mladino.

Narodni poslanec g. Jovan Dovezenski je prinesel zboru pozdrave kmetskega naroda iz južnih, svoječasnno pod turškim jarmom vzdihajočih bratov. Njegov patriotični govor so zborovalci poslušali z največjo pazljivostjo. Omenil je, kako so ječali stoletja na severu Slovenci pod nemškim, a na jugu Srbi pod turškim jarmom. Sokolska organizacija je bila, ki je ustvarila že pred vojno tesne stike med Slovenci in Srbi. Največ žrtev za svobodo je doprinesel naš seljak. Zaključil je nagovor z vzklikom: „Živeli naši severni bratje Slovenci!“

Narodni poslanec tov. Milan Mravlje je med dolgotrajnimi in iskrenimi ovacijami predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju:

„Slovenska kmetaska mladina pošilja Vašemu Veličanstvu in vsemu kraljevskemu domu s svojega zborovanja udanostni pozdrav kot svojemu zaščitniku.“

V imenu J. N. A. D. „Jadran“ pa je zbrano kmetsko mladino pozdravil predsednik tov. J. Kosmatin, ki je želel, da se sodelovanje med kmetsko in akademsko mladino čimbolj poglobi.

Delovanje Zveze.

O delovanju Zveze je podal pregledno poročilo poslevodeči podpreds. tov. J. Čuček. Po reorganizaciji je glavni odbor v stalnih stikih z vsemi društvi na deželi, ki tudi sama izkazujejo prav živahno delovanje. Zveza šteje 45 društev z nad 3000 člani. Zraven drobnega organizacijskega dela je mogoče ugotoviti tudi silen razmah ideje kmetsko-mladinskega pokreta, ki si danes osvaja vas za vasjo: Zvezda in viden znak pa bo odslej vsemu stremljenju Zvezin prapor. Pod njegovim okriljem bomo trdni in močni v borbi z zunanji in notranji nasprotniki, za katere smatramo vsakogar,



Kosci, dekleta z jerbasi, grabljice, za njimi okrašeni vozovi.

ki našemu kmeto-delavskemu ljudstvu ne pusti svobodno misliti in nad njim izvaja nasilja ter ga duševno in gmotno zaslužuje. Vso mladino pozivam, da v začetnem delu vztraja ter v svojih smernicah ne okleva ne desno ne levo.

Tajnik tov. Vladimir Kreft je v svojem poročilu orisal osnovne smernice Zvezinega delovanja. Glavni cilj bodi, da pridobimo vse kmetijske sile za naš svobodni pokret, ki je za trdno in enotno državo. Koncentrirati moramo vse sile in organizirati mladino do zadnje vasi v Sloveniji. Obžalovati je treba, da so nasprotniki našega gibanja šli tako daleč in so zlorabili našo zeleno barvo. Proti njim gremo sedaj v boj. Posamezna društva so pokazala zadnji čas izredno agilnost in živahnost.

Zatem je tov. V. Kreft poročal o organizaciji knjižnice, ki svoje številne knjige razpošilja med društva.

Podpredsednik tov. Čuček je nato poročal o lepem kraljevem daru Zvezi. V kulturne svrhe je poklonil Zvezi kinematografski aparat, s katerim bo Zveza uspešno širila med ljudstvom prosveto z različnimi kulturnimi filmi. V znak hvaležnosti je mladina iskreno vzklikala kralju.

Volitve.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji ožji odbor: Ivan Kronovšek, predsednik; Tine Janhar, I. podpredsednik; Lado Klinc, II. podpredsednik, Vladimir Kreft, tajnik; Andolšek Dane blagajnik; odborniki: Čuček Zoranka, dr. Janže Novak, Stane Škrabar, Jakob Škrabar, dr. Viktor Maček, Fran Gerželj, Janko Vičič, Jože Bradač, Milan Mravlje, Tone Knez, Pavel Marc, Stanko Deu, Marija Novakova, Joso Čuček, Ivanka Bergant, Matevž Trček, Ivan Brecljnik.

V širši odbor pa: Potočnik Franc, Frankolovo, Gomišček Gavro, Celje; Zorko Cvetko, Bela Cerkev; Peršina Jože, Toplice; Alojz Šimenc, Beričevo; Blaž Jože Tomačevo; Hočevar Alojz ml. Struge; Šavora Ivan, Središče; Nemeč Ivan, Konjice; Kramar Alojz, Želimlje; Trček Franc ravnatelj,



Ban tov. dr. Drago Marušič govori pod razvitim praporom.



Minister tov. Ivan Pucelj.

dinskega gibanja ter nalog, ki jih nosi mladina za bodočnost. Nato pa je govoril o razvoju političnega udejstvovanja našega kmetkega človeka. Njega je treba v prvi vrsti politično izobraziti, da bo zamogel sam ocenjevati položaj ter nastopiti proti vsakomur, ki rovati proti državi, v kateri je popolnoma očuven slovenski jezik in vera. Pozival je kmetko mladino, da pri tem političnem delu, ki je v prvi vrsti posvečena vzgoji državotvorne zavesti sodeluje, da se organizira ter najodločnejše započne borbo proti vsakomur, ki rovati proti državi in s tem izpodkopa svobodo.

S slučajnostmi, kjer sta tovariša dr. Maček in France Mastnak predlagala, da odbor izdela razne resolucije in izda knjižico z idejnimi in organizacijskimi smernicami, je bil prvi del praznika kmetke mladine zaključen.

Mogočen kmetki tabor v Št. Vidu.

Kmalu ko je odbilo poldne so se začeli zbirati pred Sokolskim domom na Viču fantje in dekleta v narodnih nošah od blizu in daleč. Najštevilnejše so bili zastopani seveda Vičani, manjkalo pa tudi ni okoličanov

Ljubljana; Ing. Teržan, Ruše; Peček Ivan, Ribnica na Dol.; Mastnak Franc, Dramlje; Šurla Lado, Straža; Turnšek Anica, Sv. Benedikt; Bradač Franc, Podhosta; Tone Merslavič, Št. Jurij ob j. ž.; dr. Igor Rosina, Maribor; Ivan Ocvirk, Sv. Jurij ob Taboru; Cerer Albert, Kamnik; Turnšek Aleksander, sv. Lovrenc v Savinjski dolini; Oblak Ivan, Zapoge; dr. Jože Trošt, Novo mesto; Ivan Škorjanec, Središče; Lunder Leopold, Škocijan; Roza Kristanova, Vače. Društvo kmetke fantov in deklet, ki nima v širšem odboru „Zveze“ svojega zastopnika, naj istega takoj imenuje v odbor ter to sporoči Zvezi.

Po volitvah je sledilo poročilo o političnem položaju, ki ga je podal nar. poslanec tov. Milan Mravlje. Uvodoma je orisal važnost vsakega mla-



Narodni poslanec tov. Albin Koman.

iz bližnjih občin. Ob 13. je krenil sprevod osmih okrašenih voz proti Ljubljani. Na vsakem vozu je bila velika državna trobojnica spredaj na vozu pa vodja s harmoniko.

Na Kongresnem trgu.

Veselo petje in vriskanje je že od daleč naznanjalo prihod Vičanov. Na Kongresnem trgu je bilo glavno zbirališče. Tu je že čakalo Vičane precejšnje število okrašenih voz z narodnimi nošami in tu je bilo tudi zbirališče koscev in žanjic. Obširni trg je bil skoro premajhen za sprejem množic, ki so se zbirale na njem. S prešernim vriskanjem je bil pozdravljen prihod kumice, ministrove soproge ge. Pucljeve, ki se je pripeljala v narodni noši. Vedno znova so prihajali vozovi.

Kmalu nato je prispela železničarska godba „Sloga“, ki je s svojimi koračnicami še povzdignila že itak veselo razpoloženje.

Pod košatimi kostonji v „Zvezdi“ so se zbirali tekmovalci kosci. Okoli njih se je nabrala množica ljudstva, ki je s strokovnjaškim pogledom motrila krepke, od solnca ožgane postave, ki bodo nastopile v medsebojni borbi za naslov najboljšega kosca v dravski banovini. Med kosci samimi je vladalo veselo razpoloženje. Vsak je še hitro pregledal, ali so kose v redu, in popravil morebitno napako. Njihovi pogledi so švigali od enega sotekmovalca na drugega in so presojali, kdo izmed njih ima najboljše izglede za prvaka.



Prvak v košnji in zastavonoša Alojzij Avsec.



Kumica ga. Pucljeva.

Veličasten sprevod proti Št. Vidu.

Malo po 14. uri se je formiral pod vodstvom narodnega poslanca tov. Mravljeta sprevod. Na čelu so jezdili na konjih kmetski jezdeci. Prvi v vrsti tov. Vl. Kreft, ki je nosil na visokem drogu državno trobojnico. Za jezdec je korakala godba „Sloge“, ki je ves čas pridno svirala. Za njimi je korakala mogočna postava praporščaka v narodni noši z novim praporom. Praporščak je

bil obdan od odbora „Zveze kmetiskih fantov in deklet“. Praporu je sledil avto s kumico go. Pucljevo, nato pa dolga vrsta koscev z zavihanimi rokavi. Postavno četo je vodil dr. Janže Noyak, ki je tudi imel koso na rami. Takoj za njimi so korakala belo oblečena dekleta z grabljami, in one z velikimi jerbasi z malico, ki pri košnji ne sme manjkati. Sledila je dolga vrsta voz z narodnimi nošami. Sprevod, ki ga je ves čas spremljal gost špalir gledalcev, je krenil po Šelenburgovi in Gosposvetski cesti skozi Dravlje proti Št. Vidu. Po glavni cesti se je medtem valila velika množica Ljubljancev proti Št. Vidu. Vsi tramvaji so bili popolnoma zasedeni.

V Št. Vid so medtem že prispeli minister Ivan Pucelj, ban dr. Drago Marušič, podban dr. Pirkmajer, divizijski generel g. B. Ilič, ljubljanski župan dr. D. Puc in drugi. V imenu občine je kot domačin pozdravil prispеле goste in jim želel dobrodošlico župan g. Babnik. V imenu krajevnega odbora JRK D pa podpredsednik g. I. Pipan. Hčerka nar. poslanca A. Komana je nagovorila goste v imenu šentviških deklet in izročila kumici ge. Pucljevi krasen šopek nageljev.

Po pozdravih je povzel besedo minister Ivan Pucelj, ki je povdarjal, da je ta praznik manifestacija kmetiskega dela, ki redi in vzdržuje svet. Je pa ta dan tudi velik državni praznik: nazdravljajoč narodnemu kralju je množica z živahnimi klici sprejela njegove besede.

Svečano razvitje prapora in pozdravni govori.

Sprevod je krenil na prostran prostor, ki je bil določen za tekmo. Sredi prostora je bila postavljena mala tribuna, katero so zasedli predstavniki naroda in zastopniki javnih in vojaških oblastev. Med njimi je bilo videti ministra g. Puclja, kateremu se je pozneje pridružil še minister g. dr. Kramer, bana g. dr. Marušiča s podbanom g. dr. Pirkmajerjem, komandanta dravske divizije generala g. Iliča, ljubljanskega župana g. dr. Puca, upravnika policije g. Keršovana, sreskega načelnika g. Žnidaršiča, narodne poslance gg. Stamenka Stošiča iz Krive Palanke, vojvodo Jovana Dovezenskega iz kumovskega sreza in Todorija Lazareviča iz kratovškega sreza in naše poslance gg. Komana, Mravljeta, dr. Rapeta in Lončarja, župnika g. Barleta in druge.

Predsednik „Zveze“ tov. Kronovšek je v lepem in ponosnem govoru pozdravil došle goste, prav posebno pa še kumico go. Pucljevo in g. bana dr. Marušiča kot pokrovitelja kmetisko mladinskega praznika. Ob zaključku govora je pozval praporščaka tov. A. Avseca iz Beričevega, da razvije prapor „Zveze kmetiskih fantov in deklet“. Živo je zaplapolal novi prapor in v svoji zeleni simbolični barvi oznanil kmetiski mladini, ki mu je v tem trenutku v svojih srcih prisegla zvestobo, da ji bo verna luč na njenih potih. K praporu je nato pristopila kumica in nanj pripela trobojnico in zeleni trak s svojim poklonilom ter izrazila željo: „Naj plapolata ta prapor v čast in ponos vsega kmetiskega ljudstva“. Hčerkica tov. Čučkove je ge. kumici deklamirala lepo prigodnico. Predsednik se je iskreno zahvalil kumici in izročil prapor praporščaku, ki je prisegel, da ga bo vedno in povesod čuval.

Nato je spregovoril pokrovitelj praznika ban g. dr. D. Marušič. Izjavil je, da je z radostjo prevzel pokroviteljstvo. Prvi novi prapor naj vekomaj svedoči ljubezen kmeta do dela. Zelena barva prapora je simbol naših poljan, trav in dobrav, gozdov in gora ter pomeni upanje za dobro žetev. Dokler bo naš kmet trdno povezan s svojo grudo, ga ne bo nihče premagal, Ob koncu pozdrava pa je izrazil željo, da bodi ta praznik posvečen tudi delu za kmetско prosveto.

Poslanec g. Koman je naglasil, da mu je v posebno veselje, da more v rodni občini pozdraviti brate z juga, da bodo Slovenci skupno z njimi manifestirali za svojo državo. Pred 60 leti je bil baš v Št. Vidu prvi kmetški tabor. Že takrat se je začelo živahno gibanje za osvoboditev izpod nemškega jarma. Kmet je dal prvo oporo temu gibanju. Svoj govor je zaključil z opozorilom onim elementom, ki zastrupljajo naše ljudstvo. Naš kmet ne bo



Tekma koscev.

nikdar dopustil, da se žali naša država. Komur Jugoslavija ni po godu, mu je prosta pot v svet.

Danes po 60 letih je v Št. Vidu že drugič kmetški tabor. JRKD se je pridružila kmetškemu prazniku, da na ta način dokumentira važnost kmetškega stanu. Opomnil je nadalje mladino, naj čuva našo narodno državo kakor svetinjo in naj se vežba in utrjuje duševno in telesno, da bo mogla prevzeti veliko dediščino. Z nazdravom mladini je zaključil svoj govor.

Pozdravljen, se je oglasil črnogorski poslanec g. Milošević iz Cetinja. Rekel je, da je Črna gora prav tako gorata kakor Slovenija in da imata oba bratska naroda iste težnje. Oba sta prej mejila na največja sovražnika slovanstva in sta oba sedaj združena v veliki in močni državi. V imenu Črnogorcev pozdravlja slovenske kmete.

Poslanec g. Dovezenski znani bivši četaški vojvoda, je naglasil, da ga neizrecno veseli, da more prvič prisostvovati velikemu prazniku bratov Slovencev. Naglasil je, da smo vsi Slovani bratje in da smo le trije združeni

v eni državi. Z vzklikom: „Živel kralj! Živel jugoslovanski narod!“ je zaključil svoj govor.

Poslanec dr. **Rape** je izjavil, da prinaša pozdrave ministra dr. **Kramerja**, ki da je zadržan in da bo šele pozneje obiskal kmetski praznik. Naglasil je, da verjame v veliko bodočnost kmetškega stanu, ko vidi pred seboj zbran cvet slovenske kmetške mladine.

Poslanec g. **Stošić** iz Krive Palanke je dejal, da prinaša pozdrave iz zelenega Povardarja. Povdaril je, da smo vsi za enotno Jugoslavijo, za katero se je v vojni prelilo mnogo krvi.

Govor ministra Puclja.

Ob velikem navdušenju je izpregovoril minister **Ivan Pucelj**, ki je izvajal: Kadar gremo Slovenci na sejme, svatbo, božja pota, nas vedno, ko se vrnemo, povprašajo, kaj smo videli, kaj smo prinesli in kako je bilo. Danes slavimo slavo kmečkega trpljenja. Ni pa slave brez slave države. Kaj ste videli? bodo vprašali oni, ki niso tukaj. Odgovorili boste: Zbrali smo se, da izkažemo spoštovanje kmetškemu delu in da prisežemo zvestobo naši državi. Dati hočemo zadoščenja dogodkom v Šenčurju. Verjamem v zdravo pamet in ljubezen našega ljudstva do države. Kar je Bog ustvaril, ne more porušiti nobena hudobija. Slovenščina je danes svobodna povsod. Preprost kmet lahko opravlja najvišje funkcije v državi, za kar je dokaz on sam, ki je sin preprostega kmeta. Fantje in dekleta, kakor ljubite in spoštujete svoj dom, tako morate tudi ljubiti svojo državo. Nikdar ne dopustite, da vam kdorkoli žali in grdi vaš dom. Ne dovolite tudi, da žalijo razni elementi Jugoslavijo. Ako boste z vso strogostjo nastopili napram takim hujskačem, se bodo ti kmalu poskrili. Govor je bil spremljan z navdušenimi medklici in se odobravaje po končanem govoru kar ni hotelo poleči.

Predsednik Zveze kmečkih fantov in deklet se je nato zahvalil govornikom za njihova izvajanja. Za njim je župnik g. **Barle** viharno pozdravljen, zabil žrebek v drog nove zastave z besedami: „Bog čuvaj prapor, ki naj vodi kmetško mladino k zmagi prosvete in vasi!“

Tekme koscev.

Po razvitju prapora in govorih so pričele tekme koscev. Na obširnem travniku pod govorniško tribuno je bil pripravljen prostor za kosce — tekmovalce. Ogromne množice so z velikim zanimanjem sledile poteku tekme. Po polurni košnji je bila glavna tekma zaključena. V imenu ocenjevalnega odbora je razglasil izid tekem tov. dr. **Janže Novak**.

V glavni tekmi koscev za prvenstvo banovine, v kateri so tekmovali člani društev, si je osvojil prvo mesto tov. **Alojzij Avsec** iz Beričevega, ki je s tem postal prvak in zastavonoša prvega prapora; kot nagrado je sprejel uro, dar pokrovitelja prireditve bana dr. Marušiča, zbirko cigaret in koso. Prvo nagrado v čistoči je sprejel tov. **Anton Kajtnar** iz Orle vasi v obliki ure, (dar „Zveze slovenskih zadrug“), zbirko cigaret in koso. Drugo nagrado je sprejel **Fran Flis** iz Toplic; III. Pečnik **Alojz, Struga**; IV. Gradišar **Viktor, Želimlje**; V. Hočevar **Jože, Zapoge**; VI. Ignac **Krašovec, Struga**; VII. **Albin**

Kristan, Vače; VIII. Anton Majdič, Beričevo; IX. Šetina Ivan, Medvode; X. Šmuc Jože, Škocijan; XI. Ivan Grad, Beričevo; XII. Budič Matija, Bela cerkev; XIII. Alojzij Poglajen, Toplice; XIV. Anton Sojer, Not. gorice; XV. Ludvik Mastnak, Dramlje; XVI. Mavser Jože, Podhosta; XVII. Janez Tisovec, Valta vas; XVIII. Ignac Meglen, Ribnica; XIX. Jože Nosja, Ribnica; XX. Eberlinc Valentin, Sv. Jurij ob Taboru; XXI. Mertik Viktor, Sv. Jurij ob Ščavn.; XXII. Veselko Rudolf, Središče; XXIII. Godec Anton, XXIV. Bornšek Ivan, Stranice; XXV. Mastnak Franc, Dramlje; XXVI. Prešeren Franc.

Vsi so prejeli pray lepe nagrade.

V tekmi domačinov je zmagal Ivo Šturm z Iga; drugo nagrado si je osvojil Baltezar Ivo s Tacna; tretji je bil Močnik Ivan iz Ježe.

V tekmi koscev - škriccev je odnesel prvo mesto Leopold Iglíč, mag. sluga iz Ljubljane ter s tem postal ponovno prvak med kosci - škrici.

Po končanih tekmah se je razvila lepa narodna prireditev in veselica.

Dr. I. Rosina.

Naši kmetski mladini v opomin.

Jaz kmetske mladine ne poznam do dna, ker med njo ne živim stalno in je morda radi tega moje mnenje o njej preveč optimistično in predobro. Reči pa moram, da sem v vrstah naše kmetske mladine našel z malimi izjemami še danes toliko resnosti, iskrenosti, volje do dela in pripravljenosti za žrtve, da smem vsaj zase z zaupanjem gledati v slovensko bodočnost.

V naših društvih kmetskih fantov in deklet vlada duh zdravega realizma, treznosti in volje do učenja, predvsem pa pametno uravnoteženje med telesno in duhovno kulturo, ki ga pri mestni inteligenčni mladini ne najdem. In o tem bi hotel reči nekaj besed:

Kot težnjo za telesno kulturo bi označil veselje do športa in športnih prireditev, kolesarjenja, kmetskih tekem in prirejanja veselic. Kot težnjo k duhovnosti bi omenil veselje do ustanavljanja knjižnic, predavanj, strokovnih izletov, kmetskih razstav, željo za učenjem in spoznavanjem.

Povdarjam, da tega zdravega ravnovesja med obema načinoma vzgoje pri naši mestni — in tu vsaj nekoliko poznam srednješolsko — mladini ne najdem. Cel razvoj naše mestne mladine vidim usmerjen v tako popolnoma neduhovno smer, v proslavljanje samo telesnega, da sem hotel nato opozoriti tudi našo mladino. Kajti prej ali slej pridejo utisi iz mesta na deželo, saj hodi toliko otrok in fantov iz dežele v šole in je toliko poti in kanalov po katerih se prepletajo utisi in prehajajo stremljenja mestne mladine na deželo in narobe.

Današnje neduhovno zadržanje naše mestne pa tudi že deloma kmetske mladine je pravzaprav reakcija na duševno razpoloženje prejšnje generacije. Pri tej je duhovno vladal Ivan Cankar in Ksaver Meško in vsa je trpela na težkem konfliktu duhovnosti in življenja. Stopala je po mlakužih, res pijančevala več kakor današnja, toda pogled je bil venomer uprt v zvezde in

razjedalo jo je neutešljivo hrepenenje po popolnosti in lepoti. Čim več je bilo krokarij, tem čistejša je bila petošolska ljubezen, čim večja je bila beda in siromaštvo tem nenasitnejše je bilo hrepenenje po življenju. Ivan Cankar in značaji, ki jih tako posebno rad popisuje, se mi zde tipični za to dobo.

Rod po vojni je povsem drugačen. Kje so že časi, ko je bilo vsem težko, da bi se razjokali, če se je zapela ona na primer: „Bodi zdrava, domovina . . .“ „oblaček bel ovčica moja . . .“ To je bila romantika. Danes je kruta realnost.

Problem boja med duhovnostjo in življenjem je mlada generacija rešila enostavno. Duhovnost in umetnost je vrgla čez krov. Smer gre popolnoma v samotelesno kulturo. „Moralnih mačkov“ skoraj ni več in naivnost in moralna neodgovornost, s katero ta naša mladina dela, meji že zelo na neduhovitost. V zvezi s tem gre posirovelost in nebrzdanost, ki je pri kmetski mladini nisem nikdar opazil.

Toda mi nismo profesorji in kazanje ne pomaga. Neutešena želja za življenjem si je morala odpreti pot. Ko je cel svet v kaosu, poln laži in prevare, ko pravijo, da so vsi problemi rešeni in da je vse relativno, da se je Evropa duhovno izživela, ali ni jasno, da ostaja tu samo še čisti telesni užitek in uživanje! Gre le še za pridobivanje in gromadenje živalske energije in telesnega zdravja za vedno neizprosnejši življenjski boj. Če je vse življenje polno nasprotij in krivičnosti, če tudi od starih vsak gleda z lačnimi očmi le za plenom, če niti enemu politiku ne verjamemo več, da misli pošteno z nami, kaj nas briga potem moralna odgovornost! Če je že vse izčrpano, zakaj se naj potem razjedamo v dvomih in bojnih mesto, da uživamo.

Marsikdo izmed naše inteligenčne mladine tako danes misli. In če misli tako cela generacija, potem je nastala za mal narod kakor smo Slovenci nevarnost obstoja. Kajti to mišljenje znači dokončni pesimizem. Slovenci pa smo optimisti in naš optimizem nas je obdržal nad vodo preko stoletij. On je, ki nas ima držati tudi v bodočnosti.

Zato smo tudi prepričani, da je ves ta kaos prehodnega značaja in da bo rodila nova smer le pravilno zdravo srednjo pot, ki bo dajala mlademu rodu poleg duhovne moči tudi telesno samozavest in zdravo samozaupanje, ki jih prejšnja generacija ni imela.

Vedno večje pa postaja število onih, ki hočejo ustvariti in pretvarjati. Ti izmed mladih so, ki bodo živeli asketično, ki bodo šli skozi življenje polno prostovoljnih odpovedi in ki so nam predhodniki visokopolitične generacije, na kateri danes sloni naloga bodočega in bližnjega novega slovenskega javnega življenja. Bliža se iztreznenje.

Slovenska kmetska mladina včlanjena v kmetiskem pokretu, naj ostane zdrava in naj se ne da begati od vplivov mesta, ki bi lahko postali pogubonosni. Težnja za telesnostjo, očitna neduhovna smer mlajše inteligenčne generacije bo in je že odprla oči tudi kmetski mladini, da vidi kako se celi svet peha, da se prehrani in da je življenje posameznika in posameznega stanu boj za obstanek. Tu niso na mestu sentimentalnosti in je dobro, da bo pod vplivom mestne sodobne mentalitete spregledalo tudi podeželje.

Toda brezbržnosti za duhovni razvoj naj ne prevzame. Poduhovljenje življenja pomeni za našega kmeta najmanj totiko kot za gospoda. Za narod pa mnogo več. Naj ostane resnost in realnost kakor doslej. Vodje naših duštev naj se čutijo odgovorne za odgovorno delo. Idealizem pa je našemu delu podlaga. — Kljub vsemu gre za velike reči.

Ob slovesu.

Pocasi *Gobec Radovane*

Le še enkrat po sled. nji krat objaven naj bo za slo-vo s po-
 gle-dam potrim za-lo-sti pogledam v pri-razo ži-o-to
Tenor-solo.
 Mia-dost be-ži to sen, sladak kot me-zni cvet za-to-re umrat. Oh.
 usi prilest ves slaj davnin bo jet grobov in smot spomin.
 jet grobov in smot spomin bo jet grobov in smot spomin.

Spomini iz ujetništva.

III

Strašna noč je bila. Bliski so se trgali in grmelo je kot bi bil sodni dan. Tam za vasjo so se zaganjali visoko proti nebu ognjeni jeziki, ki so mimogrede polizali nakopičeno blago avstrijske armade. Vsak trenutek je bušknil v gluho temo rdeč ogenj in zemljo so stresali poki razkrajajočih se min, ki jih je bilo vse polno razmetanih okrog žične vzpenjače.

Mi pa smo se tiho, brez besed poslavljali od gorskih velikanov: Tisočkrat bodite zahvaljene gore, ker ste nam ohranile golo življenje. Pozdravljene od nas malih črvičev, ki smo toliko težkih mesecev rili, kopali, trpeli, vzdihovali, zmrzovali, stradali in umirali na vaših grudah in skalah. Večna hvala vam, košati gozdovi, ki ste nam sto in stokrat rešili življenje pred nenasitnimi žreli italijanskih topov. Hvaležni smo vam, gore in doline, da ste nas izpuštile iz svojih mrzlih objemov. Poslednjič vas vse pozdravljajo sinovi matere Slave, ki gredo iz vaših ledenic v mile nižave in na vesele griče, med ljudi, v radostno življenje, kamor jih žene mračno in strto, a še vedno koprneče srce. Hrepenimo na ravna polja, kjer so ljudje veselih obrazov, mlada dekleta, vesela življenja. — Prokleti bodite vsi, ki ste nas brezvestno pahnili v to nečloveško življenje, v to mesarsko klanje, v hrano požrešnim topovom. Mi sovražimo to vojno brez konca, ki nas je podivjala in poživila. Zakaj se sovražimo in ubijamo daleč od svoje domovine in svojih dragih? Odpri se, zemlja, in pogoltni vse one, ki jim je treba krvave vojne! Napij se njihove krvi, saj pravijo, da je boljša kot naša!

Po blatni cesti je počasi drsala naša žalostna četa. Ledeno mrzla burja nas je že prepihala prav do kosti. Zapenjali in zavijali smo se v raztrgane koprivaste cunje in se bali, da nam burja ne odnese še teh par zaplat, kar jih je ostalo.

Poleg mene je stopal Pucelj obložen s čutarami napolnjenimi z rumom. Zvonil je z njimi kot bi šli za procesijo. Vedno je stiskal v roki čutarico, iz katere je zdaj pa zdaj močno potegnil.

„Ne pij vedno!“ sem se jezil. „Pot je še dolga in naporna, še zmanjkalo nam ga bo.“

„Ne boj se,“ me je zavrnil Pucelj. „Dokler bom jaz skrbel za rum, ga bo vedno dovolj. V Tridentu ga dobimo, da se boš lahko kopal v njem.“

Spet je nagnil in tako dolgo požiral, da se mu je v grlu zaletelo. Curek ruma je bruhnil iz njega.

„Nehaj vendar piti! Pijan si že. Noge ti bodo odpovedale.“

„Čemu naj neham? Se mar še koga bojim? Ne Nemcev, ne Lahov, ne hudiča! — Kje so pa še druge pokveke? Hece, Ajster, Štefan, Pretnar, Papež, vsi pridite sem!“ je zapovedal. „Še eno bomo zapeli v spomin Tirolcem. Naj vedo, da odhajajo Kranjci.“

Pucelj se je močno upijanil. Vihral je semtertja po cesti.

„Prokleta cesta,“ si je godrnjal v brke. „Zvita si kot kača. Ti bedasti avstrijski cestarji delajo same stopnjice po cestah.“

Vsi, ki so zaostali, so naju že dohiteli. Pucelj se je krepko pridušil in povzel besedo: „Cucek mi je pravil, da je v Tridentu velika avstrijska kasa, v kateri je denarja kot listja in trave. Cucek je že daleč pred nami; poizvedel bo, kje se nahaja in vse potrebno. Ko pridemo še mi tja, bomo pograbili, kar je v njej, da ne pridemo domov brez denarja.“

„Prav je tako. Denar moramo dobiti, čeprav jih pogine še več kot našnji večer pri žični vzpenjači,“ mu je pritrdil Papež, ki je bil tudi že napolnjen z rumom, da je smrdelo iz njega kakor iz soda.

Ajster, ki se je bil medtem globoko zamislil, nas je nenadoma vprašal:

„Fantje, imate bombe in patrone?“ „Imamo!“ smo vsi zagotovili.

„Dobro! Bodimo pripravljeni, ker nihče ne ve, kaj vse se še zgodi. Ko pridemo v Trident, prevrnimo vse, da pridemo do denarja. Gorje pa onemu, ki bo proti nam! Pobijemo ga kot psa. Zdaj pa hitimo, da pridemo čimprej v mesto!“

To vse se je glasilo kot povelje. Molče smo nadaljevali pot. Ko sva z Ajstrom malo zaostala, sem ga radovedno vprašal: „Kako je bilo pri žični vzpenjači?“ Otepal se me je nekaj časa. Ker sem pa le silil in silil vanj, se je končno vdal in začel:

„Poslušaj, Jože! Povem ti, ker sem ti obljubil. — Pucelj, Papež in jaz smo vstopili v skladišče poleg postaje žične vzpenjače. V skladišču se je prerivalo in vpilo kakih dvajset Madžarov, ki so bili že vsi močno opiti. Točili so rum, razbijali in praznili zaboje s konzervami, slanino, cigaretami ter z vsem tem polnili svoje nahrbtnike. „Za nas bo še vsega dovolj,“ je rekel Pucelj in pokazal na sod ruma, ki je ležal tik ob desnih vratih. Pucelj in Papež sta bila takoj pri sodu in hitro sta napolnila lepo število čutar. Poleg soda je ležal zaboj s konzervami. Tega sem se lotil sam. Grabil sem z obema rokama po konzervah, jih tlačil v svojo krušno torbico in mašil še druge luknje svoje mondure. Baš sem hotel dalje, ko pristopi k meni nek narednik in me ogovori madžarski. Nisem ga razumel. Zato sem molčal in zamahnil z roko. Za menoj stoječi Pucelj pa mu je zabrundal: „Nem tudum madžarum, konzerve, rum in cvibak, tudum, tudum. Hahaha! Madžarum! Ejlen Ljubljana!“ Medtem se je nabralo mnogo Madžarov okrog nas in že je padalo po naših trdih glavah, da se nam je svetilo pred očmi. Zmetali so nas skozi vrata. Par strelav je počilo za nami, k sreči ni nobeden zadel. Zbežali smo za skladišče in tipali glave, če so še cele. Pucelj se je spotaknil ob zaboj in je padel preko njega, da so zaropotale čutare, kakor bi prevrnil voz porcelana. S Papežem sva se ustavila, da preiščeva, kaj je v zabojih, ki jih je bilo naloženih cela skladavnica. „Ročne granate,“ je zašepetal Papež. „Baš prav“, je menil Pucelj. „Vse do enega vas bo hudič vzela, prav v tej baraki. Še na onem svetu boste pomnili, kdaj ste brcali in zaničevali kranjske Janeze!“ Blizu nas se je oglasil Bosanec Jovo, ki so mu jo madžarski vojaki enako zasolili kot nam: „Bežite, fantje! Vi

ste naši." V rokah je držal dve granati in je že potegnil vrvico. Hitro smo se umaknili k tovarni in se vrgli za zidom na zemljo. Zagrmelo je in zemlja se je stresla, da nas je vrglo pol metra visoko. Zrušilo se je skladišče, potrgale so se žice žične vzpenjače in vsi vozovi naloženi z madžarskimi vojaki so zgrmeli po pečinah in se razbili na kose. Vojaki so zaman klicali v temno noč. Medtem je ogenj že uničil skladišče in postajo žične vzpenjače. Tako se je zgodilo zdaj veš vse."

"Čemu ste to storili Ajster?" sem izpraševal globoko pretresen. "Ljudje so kot mi. Mnogo so pretrpeli, težko pričakovani so se vračali k svojim, ki jih v solzah in žalosti vsak dan čakajo. Tega niso zaslužili!"

"Kaj, ljudje? Niso ljudje! Ali si pozabil, kako so streljali naše v Judenburgu? Se ne spominjaš več, kako so naša dva Bosanca privezali k murvi in jih ustrelili? Ne veš, kako so nas pretepali v postojankah, ko nas je Gams kazensko poslal v zapor, ker smo prekoračili dopust? Ali si morda pozabil, kako so naju in še šest Bosancev gnali na Vinceno pred vojno sodišče, kako te je mlečnozobi poročnik brcnil skozi vrata in ti prisodil osem mesecev zapora, ker si v strahu za življenje zbežal s poljske straže? Gotovo se še spominjaš, kako te je opljuval, obrcal in bil s pestmi poročnik Kereš, ker si v Gertulah vrgel po dolini bronasto svetinjo, ki si jo dobil za junaštvo izkazano pri zadnji ofenzivi, ko si stražil gospoda poročnika Šantata! So to ljudje? To so zverine! Vse dolge mesece so nas ščuvali, hujskali, gonili, brcali, suvali, zmerjali in silili klati in pobijati. To znamo, kar so nas oni sami naučili. Le naj pride Ventur v moje roke. Pokažem mu, kaj nas je naučil!"

Srdita jeza mojega vojnega tovariša je pomogla, da sem pozabil sam na vse pomisleke, ki sem jih po prvem vtisu imel.

Za hribi se je začelo svitati. Burja je ponehala, oblaki so se razpršili in obetal se nam je lep dan. Pri vasi Cognoli blizu Tridenta smo prestopili železniško progo. Napotili smo se v vas, ki leži nad Tridentom, z namenom, da se dobro odpočijemo. Ustavili smo se ob prijazni hišici z malim vrtom ograjenim z lepo žično mrežo. Posedli smo poleg ograje. V dolini pod nami je ležalo mesto Trident, do katerega ni bilo več kot pol ure hoda.

Pucelj in Papež sta kmalu zaspala. Štefan je privezal svojega konja k ograji, ga raztovoril in mu prijateljsko govoril: "No, pramček, le malo počakaj, kmalu ti prinesem kaj za zob." In res mu je prav kmalu prinesel velik šop koruzne slame. Legel je poleg njega in že je smrčal tudi on, kakor bi vlekel žago. Drug za drugim so pospali, vsi, razen Pretnarja in Tavčarja.

"Dej no, Jože, skuhi kufe," me je prosil Pretnar. "Mal gorkga neb škodl." Nato se je tudi on zleknil poleg drugih in sladko zaspal.

S Tavčarjem sva opazovala življenje na cesti in železniški progi. Cesta je bila popolnoma zastavljena s težkimi topovi, tovornimi avtomobili, konji, municijskimi vozovi in drugim. Vse je bežalo in si utiralo pot proti Tridentu in dalje po dolini. Tu šele smo videli, da je vsa sila avstrijske armade zlomljena. Na progi sva zagledala tovorni vlak, ki je vozil zelo počasi.

(Dalje priložnjt.)

Pesem (kuplet) koscev in žanjic.

Moje je življenje — neprestana vojna;
dano mi povelje — preživeti vse!
Bridka mi je sablja — moja ostra kosa.
Tresk ...! Za vse — in ne le za-se.
Teče kri — nedolžna rosa,
z njo hitim za zlatim klasjem
v morje — njegovih valov.

Mahnem enkrat — za družino;
švrk, sedaj pa za mladino;
tretjič režem — za kovača;
v četrto — za krojača;
petič moram — za kolarja;
šestič tudi — za mizarja;
sedmič vdrihnem — za zdravnika;
osma je — za umetnika;
in še enkrat — za kaplana;
pa za bero samostana;
je enajsta — za lenuhe;
dvanajsta — za potepuhe;
no in trinajst — — — sem pozabil,
ker seznama nisem rabil!
Pa naj bo — še za pletiljo;
petnajst — tudi za šiviljo;
tresk! šestnajstič — še za škrice,
za njihove prazne žlice ...

Če sem koga še izpustil,
se bo pa širokoustil:
„Daj še meni, kmet zarukan,
da ne bo ti nos zasukan.“
Predno vse dovolj je sito,
mi obličje je zalito,
ker udriham prek ledine,
da še dolg dan kmalu mine.
Kar ni za-me — je za druge;
manj medu je kot pa tuge.
Toda, eden mora seči,
da bo zadoščeno sreči.

Moje je življenje — neprestana borba
moje je povelje — preživeti vse, prav vse!



Iz

diplomskih vrst

Politična in kulturna orientacija študenta.

Zaprepašča nas dejstvo, da je pogosto baš študirajoča mladina najvnetejša zagovornica in pripadnica raznih reakcionarnih stremljenj. Danes, ko je fašizem tako v modi vidimo, kako se ona bori zanj na prvih okopih. Pa vendar fašizem zatira narode in narodne manjšine, kakor so jih znale edino še smrdljivo - reakcionarna Avstrija in njej podobne države. Ravno fašizem povsod s svojim hujskanjem onemogoča gospodarsko zблиžanje med narodi. Fašizem nalaga s svojim oboroževanjem kmetu vedno novih bremen in mu onemogoča vsak gospodarski napredek. Za ta fašizem se bori mladina. V Italiji mu je pomagala do zmage; v Nemčiji se bori zanj. Drugod vidimo spet druge vrste in barve politične šarlatane, ki jih mladina dviga na prestole. Tudi pri nas vidimo kako se razni preživeli pokreti napijajo življenjske moči mladih. Čuden je ta pojav pri nas, kjer smo navajeni, da so bili študenje vedno prvi bojevniki za stremljenja našega ljudstva. Poglejmo si malo vzroke.

Včasih je bil slovenski študent skoro gotovo kmetski sin, drugače pa se ni smatral za Slovenca. Kot tak je imel vedno pri srcu korist ljudstva. Vedno vidimo slovenskega študenta na čelu borbe proti Dunaju. Sam je živel v tujini pa je še bodril in klical svoje ljudstvo k vstajenju in se boril za njegove koristi. Kako pa je danes?

Redko se prerine delavski sin do visoke šole, še bolj redko se pa kmetski. Kako je s temi nam pove članek „k materjelnemu stanju slov. študenta.“

Pretežna večina študirajoče mladine je meščanske. Njena miselnost je drugačna, kakor miselnost kmeta ali delavca. Šolska vzgoja ji ohromi še ono malo čuta, ki bi ga sicer imela za gospodarsko-socijalne pojave. Iz življenja jih pa tudi ne spozna. Ona ne vidi obupnega truda očeta, da bi prodal pridelke, da bi kupil potrebno orodje, da bi pravočasno plačal davke. Ona tudi ne čuti z brezposelnim očetom, ki ne more dobiti dela. Vidi pa samo lepe podobe junakov, sliši junaške pesmi in navdušene govore. Posledica tega je nerazumevanje inteligence do kmeta. Danes ko vse pritiska gospodarska kriza, išče ta mladina izhoda v političnih frazah. Svojo namišljeno osebnost skuša rešiti iz gospodarske in kulturne neurejenosti s pomočjo raznih filozofskih sistemov. Življenje s svojimi problemi pa gre mimo nje. Reakcija, ki si nadene krinko mladinskega pokreta, jo lahko pridobi za gradove v zraku.

Taka je meščanska mladina, kmetske in delavske pa skoro ni. Jasno je, da mora nastati na ta način med kmetom in delavcem na eni strani ter inteligenco na drugi strani prepad. Ta prepad lahko postane usoden, če se ne bo še pravočasno obnovil dotok študentov iz delovnega ljudstva.

K materjelnemu stanju kmetskega študenta.

Slovenski študentje — kmetski sinovi — so brez izjeme v slabih materjelnih prilikah. Naša posestva pač ne donajajo toliko, da bi bilo mogoče vzdrževati študenta v dragem mestu. Vendar je bil dotok dijakov z dežele še prva leta po vojni zadovoljiv. Nato pa je padal leto za letom, kakor je padalo naše kmetsko blagostanje. In danes? Položaj našega kmeta je obupen. Na šolanje svojih sinov niti ne misli več. Zato se je pa tudi porazno zmanjšalo število študirajoče kmetijske mladine.

Pa mi bo kdo ugovarjal, češ da je „škricev“ itak preveč. Da „škricev“ t. j. meščanov, ki so jim interesi kmeta tuji. Primankuje nam pa šolanih ljudi, ki bi po glasu svoje notranjosti res delali za korist delovnega ljudstva. Mislim, da ni treba povdarjati, da bo le delavski, predvsem pa kmetski sin zastopal z vneto interese onih ljudi žuljavih rok, iz katerih je izšel.

Naše šole se vedno bolj polnijo s sinovi meščanov. Kmetski študent, in predvsem neodvisen kmetski študent pa je skoro popolnoma izginil. Omenil sem že prvi in glavni vzrok: krizo. Če bi vedeli, da je bo kmalu konec, bi potrpežljivo počakali. Toda njene korenine so pregloboko v zgradbi današnjega gospodarstva. Čakati na boljše čase, ne da bi sodelovali pri reševanju, ne moremo in nečemo.

Javnih podpor je malo in še te niso za kmetske študente. Ubožnost merijo namreč po „šimeljnu“, po višini neposrednih davkov, ki jih plačujejo dijakovi stariši. Tako imajo sinovi drugih stanov predvsem uradniški prednost, dasi so boljše situirani. Kmetski študent mora plačevati takse, dočim drugim boljše situiranim, z ozirom na neposredne davke starišev, tega ni treba. Razen tega nimajo kmetski sinovi sorodnikov in znancev po uradih. Take zveze so namreč velikega pomena pri podporah, ker človek bolj ve kako in kam se je obrniti.

S podporami v zvezi je pravzaprav najtemnejši del našega vprašanja. Naši politični kliki sta dobro poznali slabo materjelno stanje dijaštva. Ustanovili sta študentovska podporni društva, domove in menze. S pomočjo teh pridobivata sproti svežih sil za svoje politične avanture. Generacijo za generacijo vpregata v svoj voz.

Posledice so dalekosežne. Mladina, ki prinaša vedno nove misli in načrte, ter jih želi uresničiti, mora ko doraste, molčati. Edino prave in večne resnice so po mnenju starih že izražene v njihovih političnih ali verskih programih. Kdor pa je tuj kruh, mora govoriti kakor njegov gospodar. Druga posledica je, da se študente nasilno deli v dva tabora, ki si nasprotujeta. Ravno zadnje čase so se ta nasprotja zelo zaostрила.

Take razmere so vzele že marsikomu veselje do reševanja javnih vprašanj in do javnega udejstvovanja sploh. Svobodni kmetski akademiki gledamo z gnusom na kupovanje študentovskih duš ter ga obsojamo. Toda razmere se ne bodo spremenile, dokler jim ne bomo napravili konca sami. Zato bi bilo dobro, da se trdno oklenemo naše dijaške zadruge „Gruda“. Le z lastnim delom si bomo pomagali iz materjelnih neprilik in le z lastno silo si bomo ohranili neodvisnost.



Zinka N.

Naš prvi izlet — začetek našega pokreta.

Vstanite iz spanja — hodite z duhom časa v bodočnost! Ta klic je tudi nas o Binkoštih dvignil, k delu za domačo grudo. Posetili smo naše Drameljčane, ki so v tem delu že daleč pred nami. — Ob njihovi gostoljubnosti, ki je dedovina našega rodu od pamtiveka, smo odgrnili plašč mlačnosti, izruvali plevel in postali s prebujajočo se Vesno oratarji, sejanci in njiva obenem. Vstal je v nas neutrušen klic k luči, širjavi, k življenju. Mogočnejše in samozavestnejše smo spoznali, da smo otroci prirode, vasi in čuvarji naših kmetskih domov.

Smernice in cilji, ki smo si jih začrtali so nas dvignili iz teme, k luči. Hitimo, mnogo smo že zamudili, hitimo da ne bomo plevel, ki ga odnese vihar — temveč njiva, polna klenega zrnja. Večen je napredek in življenje je večno pomlajevanje, zato glejmo, da ne zaostanemo in ostarimo. Masa kmetskega ljudstva se je zbudila in valovi z življenjem, v dobo novih prerojenj.

Tak je bil uspeh prvega izleta Šentjurskih fantov in deklet pri drameljskih sosedih.

Anica Lovše:

Brez naslednika.

Zelena trava je valovila v vetru. Preko nje je stopal kmet Jurjevec, počasi, nalahno, kot bi se bal, da mu mehka trava ne bi očitala trdih korakov, ter polglasno govoril predse:

Danes pred štiridesetimi leti sva stopala tod, jaz in moj oče.

Prav tako je valovila mehka trava, prav tako žvrgolel škrjanček v višavi, kot danes. Oče mu je govoril:

„Glej to ravno polje, te gosto zarasle šume, te bujno zelene senožeti, to je Jurjeva kmetija. Štirideset let gospodarim na tem posestvu, danes ga izročam tebi. Sin moj, ljubi to svojo rodno grudo, kot so jo ljubili tvoji predniki. Spoštuj jo, saj ti je nadomestovala mater, ki je umrla, ko si ti zagledal luč sveta. V naročju zemlje si preživel otroška leta. Mehka trava ti je bila postelja v vročih poletnih dneh. V senci tega mogočnega hrasta si poskušal prve korake. Z njegovim sadom si se igral in ko si omagal, ti je veter v hrastu pel uspavanko. Obdeluj in izboljšuj to zemljo, da jo boš lahko čez štirideset let izročil svojemu nasledniku s ponosom, kot jo danes izročam jaz tebi.“

Danes je prišel dan, ki mi ga je napovedal oče. A jaz stopam po tebi sam — sam, ker mi žena ni rodila sina za naslednika. Za koga sem se trudil dolgo vrsto let, komu naj te izročim, komu zaupam, da te bo ljubil, ko bom jaz počival v tvojem osrčju? Ni ga. Slavni Jurjev rod bo z mano umrl. Prišli bodo tujci in ne bodo vedeli ceniti, ne znali ljubiti moje rodne grude...“

Tako je bolj stokal, kot govoril kmet Jurjevec. Pritiskal je pest zemlje na svoja lica in jo močil z vročimi solzami.





Anica.

Svojim tovarišicam!

Iste misli, iste želje, iste načrte, iste cilje imamo pred seboj! — Dobro vemo, da so časi, ko je živela žena sama zase med štirimi stenami že davno minuli. Naš čas je našel zanjo mesta tudi v družbi — javnosti, kjer se ne gre samo za momentano korist posameznika, temveč za splošen dobrobit. S tem pa so postale tudi dolžnosti, ki jih imamo napram sebi in družbi, večje in težje. In me se marsikdaj v strahu izprašujemo, — bomo li zmogle vse to? — Različna vprašanja, različni odgovori se porajajo . . . Skoraj nesigurne smo in v nas vstaja težnja po notranji izpopolnitvi in nadaljni izobrazbi.

Večini ni dana prilika, da bi se izobrazile v višjih šolah. Pa to tudi ni potrebno! Podlago imamo. Osnovna šola nam jo je dala. Naprej lahko delamo same, samo volje in veselja nam je treba! Pri tem delu nas podpirajo društva, predavanja, knjige in občevanje z izobraženimi ljudmi. Tudi naše „Društvo kmetičkih fantov in deklet“ ima namen nuditi svojim članom praktično in splošno izobrazbo s tem, da prireja sestanke, predavanja, predstave, razne tečaje in razstave ter izdaja knjige in časopise. — Treba je samo našega sodelovanja in pravilnega razumevanja za stvar. —

Ko smo zapustile šolske klopi, postane naša najboljša učiteljica — knjiga. Dobra knjiga nas dviga, širi duševno obzorje in daje jezikovno spretnost. Kako zelo cenijo nemške žene vrednost knjige, vidimo iz tega, da so upeljale celo „večere čitanja“. Po končanem delu (dostikrat trudne) se zberejo, da skupno posvetijo kako urico koristnemu čitvu. O priljubljenosti takih večerov nam jasno govori število obi-

skovalk in pa hitrost s katero se širijo. Tudi pri nas obstoja ponekod lepa navada, da se v zimskih večerih v družini čita. Eden čita, ostali poslušajo. To je velikega pomena, ker nekako drži člane družine skupaj, odstrani večje ali manjše skrbi ter prinaša v hišo zadovoljnost in mir. Na deželi nam navadno manjka časa in razpoloženja, da bi se bavile z lepo knjigo. Zato je vprašanje „kedar“ naj čitamo precej težko. — Toda pametno in preudarno dekle, ki zna ceniti vrednost knjige, ne bo nikoli izgubljalo časa po nepotrebnem, ampak si bo vse delo tako uredilo, da bo prišlo na svoj račun in bo ob dobri knjigi in časopisu zadostilo svoji duševni potrebi.

Veliko si pridobimo tudi v družbi inteligentnih ljudi. Izobraženim ljudem se ne smemo odtegovati, ker nam lahko s svojim znanjem pri našem samoizobraževalnem delu mnogo koristijo. Če pa si mogoče ti — draga tovarišica sama imela priliko, da si si svoje znanje kakorkoli izpopolnila in se tako dvignila nad druge, ne hrani tega samo zase, ampak privoščiti in daj to tudi svojim tovarišicam!

Da pa bomo imele vstop in siguren nastop v družbi, zlasti še tudi v takozvani boljši družbi, je treba da se seznanimo z „bon-tonom“ (oliko.)

Oliko ali vljudnost imenujemo pravila po katerih občuje omikan svet med seboj. Da se temu priučimo, se moramo mnogo vaditi in to v najrazličnejših razmerah, zlasti pa je treba, da upoštevamo pravila dobrega obnašanja tudi v domači hiši. Če se bomo tega vadile doma, se tudi drugod ne bomo izpozabile. — Glavni pogoj olike pa je in ostane izobrazba srca, iz katerega izhaja vljudno in prijazno vedenje. — Resnična vljudnost in lepo vedenje hitro pridobi srca, nam gladi pot skozi življenje in dostikrat pripomore do življenjske sreče. Zato je naša dolžnost, da si skušamo najprej pridobiti one čednosti, ki tvorijo kulturo srca, ki nas napravljajo plemenite . . .

Vsaka izmed nas tvori takorekoč svet zase, ki je takrat dober in močan, če ga zna vladati, obvladati in vse moči

podvreči višjim ciljem. V nas sta dve naravi: nizka čutna in druga visoka, plemenita, ki stremi kvisku, ki stremi po napredku! Prve sicer ni mogoče nikoli zatreti, lahko pa jo s samozatajevanjem brzdamo in ji ne damo razmaha.

Grda lastnost, ki ne bi smela izpolniti niti koticke v našem srcu je sebičnost — egoizem, ki je v sorodu z umazanim skopuštvom. Cilj egoista je vedno lastni „jaz“ — Egoist hoče, da poje ves svet samo njemu slavospeve, dočim se nesebičnež radevolje odtegne hvali in priznanju. Nesebičnost obsega razen materijelnih tudi umske dobrine, to se pravi, da to kar vemo in znamo ne obdržimo samo zase, ampak damo tudi drugim; — z drugo besedo — svoje zmožnosti in znanje uporabljamo v prid človeštvu.

Lepa in potrebna lastnost je požrtvovalnost. Nam dekletom je nagnjenje k požrtvovalnosti, (ali vsaj moralo bi biti!) že prirojeno. Dostikrat se je sicer težko odreči lastnemu ugodju in se lotiti neprijetnega posla, od katerega nimamo me same ničesar. A požrtvovalnost vse to premore in nas nagradi z duševnim zadovoljstvom in srečo, ki jo čutimo ob taki priliki. Požrtvovalnih in nesebičnih ljudi nam povsod primanjkuje. Potrebujemo jih v družini, prav posebno pa v našem krogu, našem društvu. — Požrtvovalna oseba je delavna in skromna, mnogo napravi, a zato ne išče plačila in ne sili v ospredje, če pa je treba tudi nastopi in se ne straši žrtev.

Moški nam radi predbacivajo ne lepo lastnost — klepetavost. Pa skoraj upravičeno, če tudi sami pri tem niso vedno izvzeti, ker se pri nas, brez ozira na spol, raje preveč govori, kakor premalo. Navadno pa je še tako, da se govori, kadar ni treba in molči, ko bi bilo treba govoriti. Sicer pa je težko določiti, kedaj je treba govoriti in kedaj molčati, ker želi vsak več ali manj izpovedati svoje misli. — Tu velja pravilo: „Preje premisli in potem govori.“ Pravijo tudi, da se začne tam, kjer sta dve ženski že opravljane. To pa ne sme držati! Če se nimamo kaj boljšega pogovarjati, je mnogo lepše, da molčimo. Ravnotako pokažemo svojo plitkost in

pomanjkanje duševne izobrazbe, če izblebetamo stvari, katere nam je kdo zaupal. Čestokrat se zgodi, da povemo samo eni osebi misleč, saj je itak vse eno, vem sama, ali pa še nekdo drugi in posledica tega je, da postane mogoče nam edini zaupana skrivnost javna tajnost. Kdo more potem takemu človeku še zaupati? Prijatelje najdemo samo v tistih, ki znajo molčati. — Pa tudi v obsodbi bodimo skrajno previdne! — Sodimo sebe strogo, a drugih nikoli! — Marsikdaj povzroči neprevidna beseda ali prevelika občutljivost v družbi jezo in razdor. Me moramo paziti, da po svoji krivdi ne rušimo miru in prijateljstva. Če pa že pride do razprtije, pa si mislimo, da „pametnejši popušča“ in bodimo vedno pripravljene skleniti mir.

„Ura enkrat zamujena, ne vrne nikdar se nobena.“ — Vsak premik kazalca na uri znači del časa, ki se nikoli več ne vrne in katerega je treba s pridom uporabiti. Za vsako opravilo je treba čas lepo razdeliti in se točno te razdelitve držati. Točnost je važna socialna čednost, oziroma dolžnost! — Upoštevati jo je doma pri delu, obiskih, vajah, predstavah i. t. d. Iz lastne izkušnje vemo, kakšen zastoj in slabo voljo povzroča tisti, ki se udeležuje naših sestankov in vaj z znatno zamudo. —

Običajne oblike v občeivanju odgovarjajo seveda navadam in duhu časa in se uporabljajo brez globljega razmišljanja. — V življenju je dostikrat vljudnost samo sredstvo, s katerim se zakrije odpor in je marsikomu kot barva, ki naj bi zakrila temne madeže in lise predmeta. Zato obstoja velika razlika med formalno in prisrčno vljudnostjo. — Ne prva, temveč druga je prava! Zunanja oblika je v različnih razmerah različna, a vselej preprosta in odkrita — v skladu z našo notranjostjo!

Tako pojmovanje vljudnosti v današnjih časih ni običajno, ampak je zlasti za nas, drage tovarišice, potrebno! Izoblikovati srce, dušo in značaj in prenesti v svoje javno udejstvovanje del svoje notranjosti — svojo misel in čuvstvo.

Anica.

Higijena stanovanja.

Brez vsakih posebnih sredstev in izdatkov je mogoče naš dom tako urediti, da odgovarja zahtevi higijene. Na deželi so večinoma vsa stanovanja zdrava, od nas samih je odvisno, če jih znamo tako tudi ohraniti. — Zato je treba predvsem: svetlobe, zraka in solnca. Dobro vemo, kako potrebna sta rastlini svetloba in zrak, kako bledi in hira, če jo postavimo v teman in slabo prezraččen prostor. Prav isto je tudi s človekom. „Kamor ne pride solnce, hodi zdravnik“ pravi pregovor. A to se ravno pri nas, ko imamo toliko solnca in zraka na razpolago, lahko pozabi. Kar pogledjmo! Skozi zadržana okna, težke zavese ne more ne solnce, ne svetloba in so razen tega take zavese še zbiralci prahu in čisto gotovo s stališča stanovanjske higijene nepriporočljive! Pa tudi na zračenje naših sob se žal čestokrat polaga premalo pažnje. Vsi poznamo neprijeten zatohel duh neprezraččenih sob, ki pride tudi v omare in obleko. Saj ni treba, da bi imeli ves dan odprto. Dovolj je, če zračimo zjutraj, predno posteljemo postelje. — Zato je treba, da imamo dovolj velika okna. Lepo in umestno je, da krasijo ta okna cvetlice, a bilo bi na kvar zdravju, če bi iste izpolnile ves prostor v oknu in s tem zabranile dostop zraku v stanovanje. V poletni vročini, ko moramo paziti, da ne pride v stanovanjske prostore prehuda vročina in cestni prah, skrbimo samo zjutraj in zvečer za močan prepih ob katerem dovajamo svež zrak in izženemo nadležen mrčes. Torej, dnevno zračenje vseh prostorov je neobhodno potrebno! To je sicer malenkostno delo, ki je za zdravje neprecenljive vrednosti.

Naše stanovanje mora biti udobno. Ustrezati mora našim vsestranskim potrebam in mora biti tudi v zdravstvenem oziru neoporečno, ker le tam, kjer je zdravje doma, se sreča smehlja.

Stanovanje si moramo urediti svojim potrebam in razmeram primerno, pa vendar tako, da se vsak član družine v njem dobro počuti. To, kar je za v mesto, ne spada na deželo! Ravno-

tako tudi ni za naše srednje kmečke domove to, kar je za velike domačije z mnogimi prostori, kjer je vedno polno gostov. — Naš čas ni določen samo za hišno opravilo in pospravljanje; tréba je poseči tudi v zunanje gospodarstvo. Zato je dolžnost vsake, da pri opremlitvi in ureditvi stanovanja pazi in se ne odloči za stvari, s katerimi bi si nakopala samo nepotrebno delo. Kar se tiče opreme, hodita vendar enkrat higijena in moda roko v roki. Pohišstvo z ravnimi ploskvami, brez okraskov, lakirano, ki se da lahko čistiti, je kaj pripravno za naše domove.

Važna točka v tem pogledu je kuhinja. Tu je pravo torišče žene, kamor ne posega nihče v njene pravice. Pa tudi na tistem pregovoru je nekaj resnice, ki pravi: „Ljubezen se začne v kuhinji“. . . . A kakšna je ponekod naša kuhinja? Zakajena, mračna, tesna, da se še obrniti ne moreš, polna prepiha — in tu prebijemo me po cele dneve in pustimo toliko duševnih in telesnih sil. Zakaj to? Moški sami od sebe nimajo razumevanja, me same pa trpimo in čakamo. Pri tem pa ne pomislimo, da zapravljamo zdravje in moči, razentega pa tudi hrana, katero nudimo svojim dragim ni taka, kakor bi morala biti. — Res je, da naše prednice niso bile na boljšem, — pa so le zdržale, — toda me moramo vedeti, da so sedaj drugi časi in stavi tudi življenje na nas večje zahteve. Zavedati se moramo, da nismo rojene zato, da pustimo po nepotrebem vse moči pri ognjišču, tudi za vsestransko izobrazbo, čitanje in delovanje v organizaciji moramo prihraniti moči, čas in razpoloženje. Navaditi se moramo že sedaj, da si bomo znale pozneje, ko stopimo v zakon vse tako urediti in delo razdeliti, da nas isto ne bo popolnoma strlo in bo ostalo še vsaj po večerji časa in dobre volje. Kajti, kaj nam pomaga neprestano delo, če mož in otroci vidijo na večer samo razjarjeno in zmučeno ženo in mater, ki nima razumevanja za njihovo razpoloženje. Sigurno je, da takrat v družinskem življenju ni več tako, kot bi moralo biti in so tudi skrbi, katere pri naša današnji čas še težje.

Zato je pameten in preudaren ženski svet uvidel, da je treba delo v gospodinjstvu racionalizirati. S tem, da se poslužujemo vseh sredstev in tistega načina izvršitve dela, ki zahteva najmanj truda in časa, a se delo vendarle dobro opravi, si prihranimo dosti energije in časa, ki ji lahko na drug način bolje izkoristimo.

V tem oziru igra v kuhinji veliko vlogo štedilnik, tla, razsvetljava, razvrstitev kuhinjske opreme in orodja, kakor tudi dobava vode.

Glavna zahteva higijene je zračna in svetla kuhinja. — Kar se tiče tal, imajo kamenita to prednost, da jih je lahko čistiti, a so pretrda in premrzla in vsled tega nezdrava. Zato dajemo prednost lesenim. Kjer imamo velike kuhinje, je kaj praktično, če kombiniramo kamenit in lesen pod. Tam kjer stopimo in opravljamo največ dela, so lesena tla, ostalo kamenita. Vse ono, s čimer so se naše matere in babice postavljale in razobešale po stenah, spravimo v zaprtih omarah. Prav priporočljive so v steno udelane omare. Tam, kjer tega ni in imamo stare stelaže, si napravimo samo pregrinjalo iz kotenine in pregrnemo, kajti nobene stvari ne smemo izpostavljati prahu, ker povzroča to samo nepotrebno delo in ni ne lepo, ne zdravo. Da kuhinja ne sme služiti tudi za spalnico, niti ne omenim. Pač pa pride v poštev kot obednica. V ta namen lahko uporabljamo samo velike, zračne, svetle kuhinje, kjer je nalašč zato določen prostor z mizo in stoli. Navadno imamo jedilnico posebej. To je obenem tudi stanovanjska soba, — soba, kjer se mudimo čez dan (hiša.) Tu si ne moremo misliti lepšega in boljšega, kot veliko javorjevo mizo v kotu, okrog klopi in stole, omaro za posodo, mogoče še pisalno mizo in polico s knjigami in časopisi ter šivalni stroj. — O naši pridnosti pa govore lahke zavese s skromno vezenino, ter red in snaga, ki vladata po vseh kotih. — Da dobi soba ob nedeljah še bolj praznično lice, pokriva mizo prt iz domačega platna, raz mize pa dehti šopet svežih rož. Dovolj je

rož in zelenja v naših hišah, zato le proč s papirnato navlaklo!

Največ časa preživimo v spalnici. Za njo določimo najbolj zračen in solnčen prostor v hiši. Glede pohištva, se omejimo na najvažnejše. Kot posteljina so najboljše žičnate mreže, žimnice, volnene odeje (koci) in domače rjuhe. Prešite odeje in pernice zdravniki ne priporočajo, ker nas samo omehkužijo in jih je v slučaju nalezljive bolezni težko desinficirati (razkužiti). Kjer ni žimnic, se brez škode za zdravje prav udobno spi na slamnjači napolnjeni s koruznim ličjem, samo, da se ličje včasih premeni, večkrat na solncu prezračiti, prevleka pa dobro opere. —

Važno vprašanje časa je tudi higijenično stranišče. Odprta stranišča, ki nimajo betonirane greznice so lahko vzrok raznim nalezljivim boleznim (tifuz, griza). —



Predkonferenca, dne 11. junija 1932 v dvorani restavracije „Lev“. Od društev so prisostvovali predkonferenci delegati društev: Dramlje 3, Orla vas 3, Sv. Jurij ob Taboru 1, Sv. Jurij ob Ščavnici 3, Sv. Jurij ob juž. žel. 4; Frankolovo 1, Toplice 6, Središče 3, Podhosta 4, Notranje gorice 1, Bela cerkev 1, Želimlje 1, Zapoge 1, Št. Lovrenc 1, Valta vas 2, Medvode 1, Beričevo 1, Stranice 2; Od zvezinega odbora so bili prisotni tov.: Dr. J. Novak, dr. V. Maček, France Gerželj, dr. Igor Rosina, M. Škrabar, S. Škrabar, J. Trček, Čuček, Kronovšek, Deu, Andolšek, Brađač, Knez, Čučkova, Novakova in Kreft. Predsednik tov. Kronovšek je otvoril sestanek s pozdravnim nagovorom in nato podal besedo tov. dr. J. Novaku, ki je referiral o političnem stanju zadnjega leta. Vsi prisotni so z zanimanjem sledili govoru tov. dr. J. Novaka in ga ob koncu referata živahno aklamirali. Tov. Mastnak je predlagal, da se izvoli odbor, ki naj sestavi organizacijski pravilnik, ki ga Zveza nima. Razne reso-

lucije, raztresene po „Kmetsem listu“ in „Grudi“ ne zadostujejo, zato je nujno potreben ta pravilnik. Sklene se, da se sestava tega pravilnika poveri celjskemu pododboru. Osnutek se bo potem poslal v pretres vsem društvom. Prihodnji občni zbor ga bo po vsestranskem proučevanju potrdil. Tov. dr. Maček stavi predlog, da se sprejme resolucija, v kateri naj Zveza zavzame stališče glede slovenstva in jugoslovenstva. V odbor za sestavo te resolucije se izvoli tovariši: Dr. Mačka, Gerželja, dr. Rosina, Mastnaka. Soglasno se odobri širši in izvršilni Zvezin odbor, ki sta ga predlagala tov. Čuček in Kreft, s spopolnitvijo nekaterih agilnih tovarišev iz dežele. Pri slučajnostih je dal tov. dr. Novak pojasnila radi tekme koscev in sodnega ocenjevanja. Nato je tov. predsednik zaključil predkonferenco s pozivom na agilnejše in plodnosnejše delo pri kmetsem pokretu.

Podhosta. Naše društvo je imelo svoj občni zbor v nedeljo 29. aprila t. l. v Meniški vasi, na katerem se je zbralo precejšnje število članstva.

Po poročilu društvenih funkcionarjev je poročal tov. J. Bradač kot delegat Zveze o veliki tekmi koscev, ki jo priredi Zveza in pozval društvo, da se udeleži te prireditve v čimvečjem številu. Nato je v izčrpnem referatu začrtal smer našega dela v bodoče, ki nam je potrebno, da društveno življenje poživimo. Izvolili smo potem sledeči odbor: Preds. Franc Bradač, podpreds. Ludvik Oblak, tajnik Franc Mlinar, blagajnik Gust Bradač; odborniki: Alojz Oblak, Jože Medic, France Muhič, Anton Bosnar. — S sklepom, da društvo tudi letos priredi tekmo koscev, smo po daljši živahni debati zaključili občni zbor.

F. M.



Društvo kmetiskih fantov in deklet v Beričevem je priredilo v nedeljo, dne 5. t. m. tekmo koscev in vrtno veselico pri g. Iv. Gradu. Ugi-

banja, kdo bo odnesel prvo mesto so bila kaj različna, ker so nekateri odborniki društva — sicer dobri kosci, kot n. pr. predsednik Al. Avsec bili od predpriprav precej izmučeni. Veselo in svečano razpoloženje se je že pred napovedano uro stopnjevalo, ko so prihajali postavni fantje s kosami na ramah, zlasti ko so med veselim vriskanjem in petjem odkorakali na čelu povorke na tekmovališče, kjer je bilo zbranih že mnogo gledalcev. — Ocenjevalna komisija je prisodila posamezna mesta takole: I. Ivan Grad (24 točk), II. Anton Majdič (23 točk), III. Franc Kralj (22 točk) IV. Alojz Avsec (21 točk) itd. Pred razglasitvijo izida je imel preds. društva Alojz Avsec lep nagovor, v imenu Zveze pa je pozdravil tekmovalce in ostale tov. Stane Škrabar iz Ljubljane in jih pozval, da se v čimvečjem številu prihodnjo nedeljo udeležijo Zvezine prireditve. Tako tekma koscev kot tudi veselica sta pokazali, da je društvo agilno in da so člani požitvovalni.

S. Š.

Škocljan pri Turjaku. V soboto 28. maja 1932 je imelo društvo kmetiskih fantov in deklet sestanek pri tov. Severju Jožetu, gostilničarju v Malih Lipljenah. Na sestanek je prišel Zvezin delegat tov. V. Kreft, ki nam je razložil program velikega kmetskega praznika, ki bo 12. junija. Na sestanku smo se pogovorili, kaj naj bi predstavljal voz, na katerem se bomo peljali v Šv. Vid na tekmo koscev. Po dogovoru so fantje in dekleta zapela nekaj pesmi. Na koncu smo sklenili, da se vsi udeležimo kmetskega praznika, to je 24 članov in članic.

Popust na železnicah za posetnike vsesokolskega zleta v Pragi. Na vsesok. zlet v Pragi se pričakuje 800.000 ljudi, pretežna večina seveda iz Češkoslovaške, pričakujejo pa se tudi iz vseh ostalih držav celega sveta. Med posetniki zleta bo gotovo tudi mnogo takih, ki niso včlanjeni pri Sokolu, Ti naj se izkažejo z izkaznico Sokolske razstave pa bodo imeli na češko-

slovaških železnicah 33% popusta tja in nazaj, na jugoslovanskih pa 50% samo na povratku. Sokolska razstava bo nadvse zanimiva in bo sodeloval tudi Jugoslovanski Sokol. Razstava traja od 18. junija do 10. julija t. l., posetniki pa se lahko okoristijo s popustom že od 14. junija pa do 14. julija t. l. Izkaznica za razstavo je obenem tudi vstopnica in se nabavi za 30 Din pri Čehoslov. poslaništvu, pri Čehoslov. konzulatih in pri vseh jugoslov. zastopnikih Praškega velesejma.



Izpred sodišča.

Jerča, čokata kmetica starejšega tipa — sicer dobra duša, toda nesrečna radi svojega moža, ki se je vsled pretefov skoro več nahajal v „kajhi“ kot doma — je orožnikom ovadila sosedovega Vojteha radi tatvine. Zadeva je prišla na sodnijo in neki dan sta bila Jerča in Vojteh poklicana „na gerih“.

— Sodnik: No, mati, kaj Vam je storil ta fant, da ste ga ovadili...?

— Jerča: „Vejo gospod — kosmačko mi je potresu in mi vse odnesu!“

— Sodnik: Kaj je to „kosmačka“?

— Jerča: „Vejo — tista naša najbolj zgodna hruška v vrtu.“

— Sodnik: Ej, mati, to pa skoro ni vredno, da zadevo radi tistih par „kosmačk“ ovadite orožnikom. Vojteh, Vi ste prost za enkrat. Za kosmačko ji pa lepih jabolok povrnite...!

„Jerča: „O, gospod, kar tak' naj ga pa nikar ne pustijo! Vidite — letos si je že toliko upal, da mi pride v vrt in mi jo potrese. — Bog ve, kaj bo pa še drugo leto —!“

Sodnik: — Mati, nič se ne bojte, le pomirite se, odpustite mu, saj ni videti tako hudoben fant!

Jerča —: „O, pač, pač, je! Naj bo še enkrat po Vašem — mu odpustim; — pa da bo pomnu, kdaj je moja kosmačko potresu — naj ga vsaj za pet minut dajo v „kajho“.

Listnica uredništva.

Micl S.: „Nagelj in dekle“ bi še bila, druga pesmica pa ni za tisk.

Ing. Ahačičeva: Hvala lepa. Porabimo čimpreje.

Srečko Vališer: Sicer malo revno, pa pride tudi na vrsto.

Zinka N.: „Mir je sreče vir“ in „Njuna povest“ dokazujeta, da ste mnogo čitali in si prisvojili cel kup leposlovnih izrazov, ki jih pa v svoji reprodukciji čisto neprirodno rabite. Zakaj posnimate in ne pišete raje priprosto, razumljivo, tako kot govorite? Vaši spisi so kot nevesta, nalepotičena, zavešena tako, da nje same skoraj ne vidimo. Pod kopo izbranih besed izgine razumljivost tistega, kar hočete povedati. Članek proti pijančevanju bi moral biti stvaren, kratek in prepričevalen. „Njuna povest“ je pa čisto nemogoča, osladna in neživiljenjska. Katera kmetka žena govori tako? „Izlet“ je še skrajšan in popravljen, komaj sposoben za tisk.

Rešitev križanke I. v 5. številu.

Vodoravno: po, pes, kastor, skop, kopa, la, Mezopotamija, ime, stan, maj, alga, glas, osla, sok, in, ne, jasno, Albanija.

Navpično: pes, ost, kap, kolo, kozel, plima, mi, Emanuel, psa, Anglija, jasmin, gis, lava, ona, noj, a.

Rešitev križanke II. v 5. številu.

Vodoravno: krop, sova, kri, rop, agava, piš, sen, vas, kor, ona, Tom, mak, Rok, brada, dar, dan, usta, udav.

Navpično: ski, voda, soha, par, repa, okno, Ana, šakal, sraka, vrt, som, ikra, oda, Krka, drug, Bata, ajda, dve.

Kdor pravilno reši na naslednji strani vse tri uganke, prejme avtorjevo nagrado 10.— Din.



Uganke

F. Mastnak:

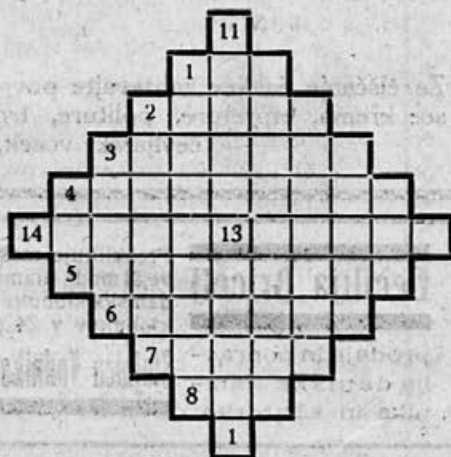
Križanka I.



1. Začni v sredini od zgoraj navzdol, na levi in desni ravno tako — namesti primerne črke — dobiš kitico Prešernove pesnitve: „Krst pri Savici.“

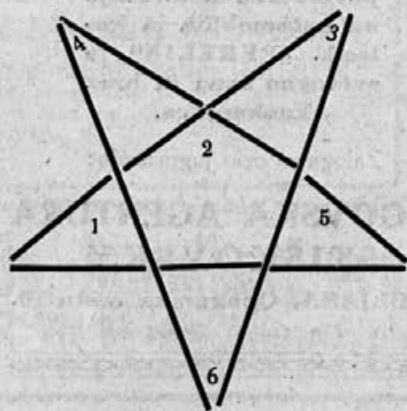
2. Namesti številke in ostala prazna mesta s črkami dobiš nekaj imen kojim sliši srednji verz!

Križanka II.



1. V sredini od zgoraj navzdol dobiš ime Balkanske države; v sredini počez — resnično priznanje! — Besedilo obeh tvori lep verz hrvatske narodne popevke.

2. Vodoravno: 1. premoč teme, 2. knezov zaupnik, 3. vojna razsvetljava, 4. vprašanje, kje so se vršili kmetski boji? 5. Balkanski sir, 6. nasprotno pravice, 7. grozeči svetnik, 8. naradnistrup.



Namesti številke s pravimi črkami. Teh 6 črk ti mora dati 13 besed, kojih 11 vsaka svoje pove: 1-2-3 prenaša silo, 4-2-5 svečnik, 3-2-6 se rabi marsikje, 1-2-4 kanon, 4-2-3 slišiš strel, 3-2-5 se vrši v vinogradih, 5-2-6 delitev med dvema, 6-2-1 klepar združuje enoto, 1-2-6 spredaj „s“ dobiš sedež, 6-2-5 z batom po glavi, 5-2-3 isto kot 423, 3-2-4 isto kot 3-2-5, 4-2-1 hodimo po njej.

JAPAN kemični izdelki

JOS. ŠERBEC

Št. Vid nad Ljubljano

Za čiščenje čevljev zahtevajte povsod le „Japan kremo“. Naši proizvodi so: krema, apreture, politure, trdilo, mast za usnje, moment-črnilo, čevljarski vosek, kolomaz en gros.

Cecilija Bricelj

prodaja in popravila
damske slavnike
in klobuke.

Preoblikuje moške in damske klobuke, slavnike po največji modf. Slavnike po Din 10-30, moške od 15-40 ter prodaja damske klobuke najnovejše mode od 30 Din naprej. Barvanje klobukov v 24 urah od 5 Din za komad.

Stojnica Vodnikov trg, LJUBLJANA, Križevniška ul. št. 2.

Kolesarji pozor!

„PERELIN“ vulkanizira vse poškodbe na gumiju povzročene med vožnjo na avtomobilih in kolesih. „PERELIN“ je svetovno znan in brez konkurence.

Zaloga za celo Jugoslavijo:

**TRGOVSKA AGENTURA
STIŠKOVSKY**

LJUBLJANA, Opekarska cesta 10.

Cenjenemu občinstvu vijudno priporočava svojo

krojaško delavnico na Glineah, Tržaška c. št. 6 (v hiši g. Tribuča).

Izdelujeva vsa damska in moška oblačila po najboljših krojih ter najnovejših dunajskih in pariških modelih po konkurenčnih cenah.

Moška obleka	od Din 200 do Din 250
Moški povrtnik	„ „ 100 „ „ 150
Damski plašč	„ „ 70 „ „ 150
Damska obleka	„ „ 30 „ „ 150

Za dobro delo vsakemu jamčiva.

Prepričajte se! Posetite nas!

Se priporoča

Modni salon „B R E D A“
Jeras - Dolenc.

Mehanična delavnica

za pletilne, šivalne in pisalne stroje. Na zalogi posamezni deli za stroje — po nizkih cenah.

Grgurevič Miroslav, Ljubljana, Križevniška ulica 7.

Dobro jesti

moremo samo, dokler nam prebavni organi redno delujejo. Čim je tek pokvarjen, nastanejo vse mogoče težkoče, kakor glavobol, krči, napenjanje, riganje in mrzenje do jedi, kar more pri slabotnih osebah, zlasti slabokrvnih dovesti do resnih posledic.



Zato je redna vsakdanja uporaba prijetne, močne švedske tinkture „Elsa“ (švedske kapljice) od lekarnarja Fellerja izredno koristna, ker je poleg tega, da olajša in pospešuje prebavo, ustvarja dober tek, pripomore k rednemu delovanju prebavnih organov, zelo okusna, fina aromatična pijača, ki pušča v želodcu čuvstvo ugodne svežosti in vpliva s tem na obče razpoloženje in delovno sposobnost. 2 stekl. Din 50.—, 4 stekl. Din 92.— z omotom in pošt-nino vred dobavi

lekarnar Eugen V. Feller,
Stubica Donja, Elzatr 264 (Savska banovina).

Lahko sredstvo za čiščenje so „Elsa“ pilule (6 škatlic Din 30.—)

Odobreno po ministrstvu za soc. politiko in narodno zdravje. Sp. št. 509
z dne 24. marca 1932.

Poročne šopke, nagrobne ven-
ce s trakovi in napisom, cvetlice
lončnice, vrtnice
ter razne šopke

Umetno trgovsko vrtnarstvo

ČEH

LJUBLJANA VII.

Gasilska cesta šte. 14.

Konkurenčne cene!

Jv. Ravnihar, urar

Št. Vid 64 (naspr. šole) pri Ljubljani

Specijalna delavnica za popravilo raznih ur, zlatnine, gramofonov ter stolpnih ur. Popravila se izvršujejo točno in solidno z večletnim jamstvom.

Opozarjamo tudi lastnike koles na
ново izumljene

patent blatnike

za sprednje kolo cena **Din 35.—** kom.

Sodi k vsakemu kolesu.

Mnoga županstva, zadruga, privatna podjetja
itd. že več kot 10 let pišejo na naše stroje brez
motenj. Tudi Vi se prepričajte o njihovih prednostih.

Novi model 7 ima 92 znakov, izmenljivi valj
in voz različne širine ter mnogo drugih odlik, da
ga lahko priporočamo kot najboljšega na svetu.



Na Vašo željo Vam
pošlje natančnej-
še podatke glavni
zastopnik

A. PRELOG

specijalist za pisarniške
stroje

Ljubljana
Marijin trg

Telefon 3 4 5 6



Slavko Levičnik

laboratorij za pa-
dala in industrijsko
izdelovanje padal,
ter avtomatska se-
dišča za padala

C e l j e, Jugoslavija.

Dobro kupite

nogavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice, dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbe, nože, škarje, voščeno platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, tapetnike itd. le pri tvrdki

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Nizke cene!

Nizke cene!

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

» Mastin «

Vsa nadaljna pojasnila daje brezplačno

LEKARNA TRNKOCZY, Ljubljana 91

Specijalna mehanična delavnica

EMIL KLOBČAVER

Ljubljana, Sv. Petra cesta 47

Izvršuje vsa popravila točno in solidno. Nizke cene pri vseh strojih, posebno pa pri

šivalnih, pletilnih

in vseh drugih specijalnih strojih vseh sistemov na električni pogon.

Delo garantirano!

TISKARNA

DRUŽBA Z O. Z.

KAMNIK

Čekovni račun št. 10.560

*

Moderno urejeno grafično podjetje. Ustanov. l. 1900

*

Izvršuje vsa tiskarska dela hitro, lično in po konkurenčnih cenah. Specijalna dela: trobarvne razglednice in prvovrstni tisk knjig

*

Nujna naročila izvrši takoj

Proračuni poštnoobratno!

*

SLATTNAR

A.FELDSTEIN knjigoveznica



se priporoča za vsa v stroko spadajoča dela. Prvovrstna izdelava, solidne cene!

Ljubljana, Mestni trg št. 3



KLISARJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidneje

KLISARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Denar naložite

najbolje in najvarnejše
pri domačem zavodu

**KMETSKI
HRANILNI IN POSOJILNI DOM
V LJUBLJANI**

reg. zadruga z neomejeno zavezo
TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847. — Rač. pošt. hran. št. 14.257. — Brzjavi: „Kmetški dom“.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po $5\frac{1}{2}\%$, pri tomesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:

Din 35,000.000.-.

Rezervni zaklad:

nad Din 900.000.-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure:

Ob delavnikih od 8.—12.1/2,
in od 3.—4.1/2, le ob sobotah
in dnevih pred prazniki od
8.—12.1/2 ure.

